

UNIVERZA V LJUBLJANI
BIOTEHNIŠKA FAKULTETA
ODDELEK ZA GOZDARSTVO IN OBNOVLJIVE GOZDNE
VIRE

Petra ŽLOGAR

**OPREMLJENOST ZASEBNIH LASTNIKOV
GOZDOV ZA DELO NA NOVOMEŠKEM GGO**

DIPLOMSKO DELO

Univerzitetni študij – 1. stopnja

Ljubljana, 2016

UNIVERZA V LJUBLJANI
BIOTEHNIŠKA FAKULTETA
ODDELEK ZA GOZDARSTVO IN OBNOVLJIVE GOZDNE VIRE

Petra ŽLOGAR

**OPREMLJENOST ZASEBNIH LASTNIKOV GOZDOV ZA DELO NA
NOVOMEŠKEM GGO**

DIPLOMSKO DELO
Univerzitetni študij – 1. stopnja

**EQUIPMENT OF PRIVATE FOREST OWNERS FOR WORK ON
THE NOVO MESTO FOREST MANAGMENT AREA**

B. SC. THESIS
Academic Study Programmes

Ljubljana, 2016

Diplomsko delo je zaključek univerzitetnega študija prve stopnje gozdarstva na Oddelku za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire Biotehniške fakultete, Univerze v Ljubljani.

Opravljen je bilo na Katedri za gozdno tehniko in ekonomiko.

Komisija za študij 1. in 2. stopnje oz. senat oddelka je na seji dne 20. 5. 2015 sprejela temo in za mentorja imenovala doc. dr. Jurija Marenče, za recenzentko pa doc. dr. Špelo Pezdevšek Malovrh.

Komisija za oceno in zagovor:

Predsednik:

Član:

Član:

Datum zagovora:

Diplomsko delo je rezultat lastnega raziskovalnega dela. Podpisana se strinjam z objavo svoje naloge v polnem tekstu na spletni strani Digitalne knjižnice Biotehniške fakultete. Izjavljam, da je naloga, ki sem jo oddala v elektronski obliki, identična tiskani verziji.

Petra Žlogar

KLJUČNA DOKUMENTACIJSKA INFORMACIJA

ŠD Dul

DK GDK36+682(497.4Novo mesto)(043.2)=163.6

KG zasebni gozdovi/opremljenost/usposobljenost/povezanost lastnikov gozdov

AV ŽLOGAR, Petra

SA MARENČE, Jurij (mentor)

KZ SI – 1000 Ljubljana, Večna pot 83

ZA Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire

LI 2016

IN OPREMLJENOST ZASEBNIH LASTNIKOV GOZDOV ZA DELO NA NOVOMEŠKEM GGO

TD Diplomsko delo (Univerzitetni študij – 1. stopnja)

OP X, 56 str., 68 pregl., 10 sl., 1 pril., 27 vir.

IJ sl

JI sl/en

AI V diplomskem delu so obravnavani rezultati ankete, ki je bila izvedena leta 2015 znotraj gozdnogospodarskih enot Novo mesto – jug in Mehovo. Anketiranih je bilo 80 lastnikov gozdov iz dveh skupin lastnikov – 40 lastnikov, ki so člani Društva lastnikov gozdov (DLG) pod Gorjanci in 40 lastnikov, ki niso povezani. Ugotovljena je bila opremljenost lastnikov z delovnimi sredstvi in osebno varovalno opremo, vzdrževanje delovnih sredstev ter morebitne nezgode teh lastnikov pri delu v gozdu. Ugotovljeno je bilo, da so lastniki obeh skupin pri delu zelo aktivni. Z motornimi žagami so nekoliko boljše opremljeni lastniki iz DLG pod Gorjanci, saj ima vsak vsaj eno motorno žago, medtem ko je nekateri iz druge skupine sploh nimajo. Tudi s traktorji so lastniki dobro opremljeni; brez so le 3 lastniki iz DLG pod Gorjanci in 4 lastniki, ki niso člani DLG pod Gorjanci. Pri vitlih je opremljenost slabša – brez njega je 13 lastnikov iz DLG pod Gorjanci ter 12 lastnikov iz druge skupine. S polprikolicami so nekoliko boljše opremljeni, saj je od vseh brez le 8 lastnikov iz obeh skupin. Vzdrževanje strojev opravljajo lastniki iz DLG pod Gorjanci vsaj enkrat letno ali po potrebi, medtem ko lastniki iz druge skupine večinoma opravljajo vzdrževanje po potrebi in redkeje. Večino znanja za delo v gozdu sta obe skupini lastnikov dobili od prednikov, ta delež je še nekoliko višji pri lastnikih iz druge skupine. Pri lastnikih iz DLG pod Gorjanci je več takšnih, ki so svoje znanje pridobili z raznimi tečaji. S popolno osebno varovalno opremo je opremljenih 43 % lastnikov iz prve, ter 27 % lastnikov iz druge skupine. Delež poškodovanih je pri obeh skupinah podoben.

KEY WORDS DOCUMENTATION

DN Dul

DC FDC 36+682 (497.4Novo mesto)(043.2)=163.6

CX private forests/equipment/qualification/owners society

AU ŽLOGAR, Petra

AA MARENČE, Jurij (supervisor)

PP SI – 1000 Ljubljana, Večna pot 83

PB University of Ljubljana, Biotechnical Faculty, Department of Forestry and Renewable Forest Resources

PY 2015

TIEQUIPMENT OF PRIVATE FOREST OWNERS FOR WORK ON THE NOVO MESTO FOREST MANAGMENT AREA

DTB. Sc. Thesis (Academic Study Programmes)

NO X, 56 p., 68 tab., 10 fig., 1 ann., 27 ref.

LA sl

AL sl/en

AB The university degree thesis presents the results of the survey that was carried out in 2015 in forest management unit Novo mesto – south and Mehovo. 80 forest owners were interviewed; 40 owners that are members of the private forest owners society under Gorjanci and 40 owners that are not members of any owners society. Owners equipment with working means and personal protective equipment, maintenance of working means and owners accidents at work in forest were being discovered. It was found out that owners from both groups are very active. Members of owners society were better equipped with chainsaws because every owner had at least one chainsaw while 3 owners from the other group did not have any chainsaws. Owners were good equipped also with tractors; only 3 members of owners society and 4 owners from the other group did not have their own tractor. Equipment with tractor winches was worse – without that machine were 13 owners from owners society and 12 owners from the other group and without semi trailer were 8 owners from each group. Maintenance of working means have been done by a member of private forest owners at least once a year or by need while maintenance of working means have been done by the other group mostly by need and rarely. Knowledge for working in the forest had been mostly recieved from owners father or grandfather, especially in the group of owners from the second group. Knowledge from courses or school have been recieved by a lot members from owners society. Complete personal protective equipment have had 43 % owners from first group and 27 % owners from second group. Proportion of injured owners were similar in both owners groups.

KAZALO VSEBINE

KLJUČNA DOKUMENTACIJSKA INFORMACIJA	LXXIII
KEY WORDS DOCUMENTATION	IV
KAZALO VSEBINE	V
KAZALO SLIK	VIII
KAZALO PREGLEDNIC	X
KAZALO PRILOG	XI
1 UVOD	1
2 PREGLED OBJAV	2
3 NAMEN NALOGE	5
4 HIPOTEZE	6
5 OPIS OBJEKTA RAZISKAVE	7
5.1. OPIS DLG POD GORJANCI	7
5.2 GOZDNOGOSPODARSKA ENOTA NOVO MESTO – JUG	8
5.3 GOZDNOGOSPODARSKA ENOTA MEHOVO	9
6 METODE DELA	11
6.1 ANKETIRANJE	12
6.1.1 Vsebina ankete	12
6.1.2 Obdelava anketnega vprašalnika	12
6.1.3 Razlaga anketnih vprašanj	12
7 REZULTATI ANKETE	14
7.1. STAROST, SPOL IN IZOBRAZBA	14
7.1.1 Rezultati znotraj DLG pod Gorjanci	14
7.1.2 Rezultati znotraj lastnikov, ki niso organizirani v okviru DLG pod Gorjanci	15
7.2 ČLANSTVO V DLG POD GORJANCI	16
7.2.1 Rezultati znotraj DLG pod Gorjanci	16
7.2.2 Rezultati znotraj lastnikov, ki niso organizirani v okviru DLG pod Gorjanci	17
7.3 POVRŠINA GOZDA	17
7.4 POGOSTOST SEČNJE IN KOLIČINA POSEKANEGA LESA V ENEM LETU ...	17
7.4.1 Rezultati znotraj DLG pod Gorjanci	17
7.4.2 Rezultati znotraj lastnikov, ki niso organizirani v okviru DLG pod Gorjanci	19
7.5 NAČIN IZVEDBE POSAMEZNIH DEL V GOZDU	20
7.5.1 Rezultati znotraj DLG pod Gorjanci	20
7.5.2 Rezultati znotraj lastnikov, ki niso organizirani v okviru DLG pod Gorjanci	21
7.6 IZKUŠNJE Z DELOM V GOZDU	22
7.6.1 Rezultati znotraj DLG pod Gorjanci	22
7.6.2 Rezultati znotraj lastnikov, ki niso organizirani v okviru DLG pod Gorjanci	22
7.7.1 Rezultati znotraj DLG pod Gorjanci	23
7.7.2 Rezultati znotraj lastnikov, ki niso organizirani v okviru DLG pod Gorjanci	24

7.8 UPORABA BIO OLJA	25
7.8.1 Rezultati znotraj DLG pod Gorjanci	25
7.8.2 Rezultati znotraj lastnikov, ki niso organizirani v okviru DLG pod Gorjanci....	26
7.9 OPREMLJENOST S TRAKTORJI	26
7.9.1 Rezultati znotraj DLG pod Gorjanci	26
7.9.2 Rezultati znotraj lastnikov, ki niso organizirani v okviru DLG pod Gorjanci....	29
7.10 OPREMLJENOST Z VITLI.....	33
7.10.1 Rezultati znotraj DLG pod Gorjanci	33
7.10.2 Rezultati znotraj lastnikov, ki niso organizirani v okviru DLG pod Gorjanci..	35
7.11 OPREMLJENOST S POLPRIKOLICAMI	37
7.11.1 Rezultati znotraj DLG pod Gorjanci	37
7.11.2 Rezultati znotraj lastnikov, ki niso organizirani v okviru DLG pod Gorjanci..	39
7.12. VZDRŽEVANJE DELOVNIH SREDSTEV	40
7.12.1 Rezultati znotraj DLG pod Gorjanci	40
7.12.2 Rezultati znotraj lastnikov, ki niso organizirani v okviru DLG pod Gorjanci ..	41
7.13 USPOSOBLJENOST ZA DELO V GOZDU	43
7.13.1 Rezultati znotraj DLG pod Gorjanci	43
7.13.2 Rezultati znotraj lastnikov, ki niso organizirani v okviru DLG pod Gorjanci ..	44
7.14 OSEBNA VAROVALNA OPREMA (OVO) IN KOMPLET PRVE POMOČI.....	45
7.14.1 Rezultati znotraj DLG pod Gorjanci	45
7.14.2 Rezultati znotraj lastnikov, ki niso organizirani v okviru DLG pod Gorjanci ..	47
7.15 NEZGODE PRI DELU	48
7.15.1 Rezultati znotraj DLG pod Gorjanci	48
7.15.2 Rezultati znotraj lastnikov, ki niso organizirani v okviru DLG pod Gorjanci ..	49
8 RAZPRAVA.....	50
9 POVZETEK	52
10 VIRI	54
ZAHVALA.....	57

KAZALO SLIK

Slika 1: Lega GGE Novo mesto – jug (rdeče) in GGE Mehovo (oranžno) v GGO Novo mesto (vir: http://www.zgs.si/fileadmin/zgs/main/img/CE/gojenje/Odlocbe/OE07.html (23. 10. 2015))	10
Slika 2: Deleži dosežene stopnje izobrazbe pri lastnikih iz DLG pod Gorjanci	15
Slika 3: Deleži dosežene stopnje izobrazbe pri društveno neorganiziranih lastnikih gozdov	16
Slika 4: Ustrezno opremljen kmetijski traktor za delo v gozdu, z gozdarsko nadgradnjo, znamka Landini. Lastnik traktorja je član DLG pod Gorjanci. (Foto: P. Žlogar)	27
Slika 5: 36 let star gozdarsko opremljen traktor IMT – 558, last lastnika, ki ni član DLG pod Gorjanci (Foto: P. Žlogar)	30
Slika 6: Gozdarsko prilagojen traktor Massey – Ferguson, last lastnika gozda, ki ni član DLG pod Gorjanci (Foto: P. Žlogar)	31
Slika 7: Vitel Igland z zaščito in daljinskim vodenjem, last lastnika gozda iz DLG pod Gorjanci (Foto: P. Žlogar)	34
Slika 8: Vitel Adler v lasti lastnika, ki ni član DLG pod Gorjanci (Foto: P. Žlogar)	36
Slika 9: Gozdarska polprikolica v lasti lastnika gozda iz DLG pod Gorjanci (Foto: M. Novak)	38
Slika 10: Kmetijska polprikolica v lasti lastnika gozda iz DLG pod Gorjanci (Foto: M. Novak)	38

KAZALO PREGLEDNIC

Preglednica 1: Površina gozdov po obliki lastništva (Gozdnogospodarski načrt, 2012)	8
Preglednica 2: Površina gozdov po obliki lastništva (Gozdnogospodarski načrt, 2012)	9
Preglednica 3: Število lastnikov po posameznih velikostnih razredih	17
Preglednica 4: Pogostost sečnje in število lastnikov	18
Preglednica 5: Pogostost sečnje glede na velikost gozda	18
Preglednica 6: Količina posekanega lesa na leto	18
Preglednica 7: Količina posekanega lesa in deleži lastnikov glede na površino gozda	19
Preglednica 8: Pogostost sečnje in število lastnikov	19
Preglednica 9: Pogostost sečnje glede na velikost gozda	19
Preglednica 10: Količina posekanega lesa glede na število in delež lastnikov	20
Preglednica 11: Količina posekanega lesa glede na površino gozda	20
Preglednica 12: Način izvedbe del glede na vrsto opravil	21
Preglednica 13: Način izvedbe del glede na število udeležencev pri delu	21
Preglednica 14: Način izvedbe del glede na vrsto opravil	22
Preglednica 15: Način izvedbe del glede na število udeležencev pri delu	22
Preglednica 16: Delež motornih žag po proizvajalcih	23
Preglednica 17: Število motornih žag na posestnika glede na velikost posesti	24
Preglednica 18: Število motornih žag po starostnih skupinah	24
Preglednica 19: Delež motornih žag po proizvajalcih	24
Preglednica 20: Število motornih žag na posestnika glede na velikost posesti	25
Preglednica 21: Število motornih žag po starostnih skupinah	25
Preglednica 22: Delež uporabnikov bio olja	26
Preglednica 23: Delež uporabnikov bio olja	26
Preglednica 24: Pregled znamk traktorjev in njihovih deležev	27
Preglednica 25: Prikaz števila traktorjev po velikosti gozdne posesti	28
Preglednica 26: Pregled števila traktorjev po starostnih razredih	28
Preglednica 27: Pregled povprečnih starosti po velikostnih razredih gozdnih površin	28
Preglednica 28: Delež traktorjev z gozdarsko nadgradnjo	29
Preglednica 29: Deleži traktorjev razporejeni v velikostne razrede po moči (kW)	29
Preglednica 30: Pregled znamk traktorjev in njihovih deležev	30
Preglednica 31: Prikaz števila traktorjev po velikosti gozdne posesti ter prikaz števila traktorjev po osebi	31
Preglednica 32: Pregled števila traktorjev po starostnih razredih	31
Preglednica 33: Pregled povprečnih starosti po velikostnih razredih gozdnih površin	32
Preglednica 34: Delež traktorjev z gozdarsko nadgradnjo po velikostnih razredih gozdne posesti	32
Preglednica 35: Deleži traktorjev razporejeni v velikostne razrede po moči (kW)	32
Preglednica 36: Pregled vitlov	33

Preglednica 37: Povprečna starost ter deleži vitlov po velikostnih razredih površine gozda	34
Preglednica 38: Pregled števila vitlov po starostnih razredih.....	35
Preglednica 39: Pregled števila vitlov glede na njihovo vlečno silo	35
Preglednica 40: Pregled vitlov.....	35
Preglednica 41: Povprečna starost ter deleži vitlov po velikostnih razredih površine gozda	36
Preglednica 42: Pregled števila vitlov glede na njihovo vlečno silo	37
Preglednica 43: Vrste polprikolic ter njihov delež	37
Preglednica 44: Prikaz povprečnih starosti ter število polprikolic po velikostnih razredih	39
Preglednica 45: Razpored deleža polprikolic po nosilnosti.....	39
Preglednica 46: Vrste polprikolic ter njihov delež	39
Preglednica 47: Prikaz povprečnih starosti ter število polprikolic po velikostnih razredih	39
Preglednica 48: Razpored deleža polprikolic po nosilnost.....	40
Preglednica 49: Pregled vzdrževalcev in pogostosti vzdrževanja motornih žag.....	40
Preglednica 50: Pregled vzdrževalcev in pogostosti vzdrževanja traktorjev	40
Preglednica 51: Pregled vzdrževalcev in pogostosti vzdrževanja vitlov.....	41
Preglednica 52: Pregled vzdrževalcev in pogostosti vzdrževanja polprikolic	41
Preglednica 53: Pregled vzdrževalcev in pogostosti vzdrževanja motornih žag.....	42
Preglednica 54: Pregled vzdrževalcev in pogostosti vzdrževanja traktorjev	42
Preglednica 55: Pregled vzdrževalcev in pogostosti vzdrževanja vitlov.....	42
Preglednica 56: Pregled vzdrževalcev in pogostosti vzdrževanja polprikolic	43
Preglednica 57: Načini pridobivanja znanja za delo v gozdu po različnih delovnih opravilih	43
Preglednica 58: Pregled opravljenih tečajev	44
Preglednica 59: Načini pridobitve znanja za delo v gozdu po različnih delovnih opravilih.....	44
Preglednica 60: Pregled opravljenih tečajev	45
Preglednica 61: Deleži osebne varovalne opreme, ki jo lastniki imajo in jo uporabljajo ...	46
Preglednica 62: Prikaz deleža lastnikov, ki imajo in uporabljajo vso osebno varovalno opremo	46
Preglednica 63: Opremljenost s prvo pomočjo pri delu v gozdu	47
Preglednica 64: Deleži osebne varovalne opreme, ki jo lastniki imajo in jo uporabljajo ...	47
Preglednica 65: Prikaz deleža lastnikov, ki imajo in uporabljajo vso osebno varovalno opremo	48
Preglednica 66: Opremljenost s prvo pomočjo pri delu v gozdu	48
Preglednica 67: Pregled poškodovanih lastnikov z mestom poškodbe	49
Preglednica 68: Pregled poškodovanih lastnikov in mesto poškodbe	49

KAZALO PRILOG

PRILOGA A – ANKETNI VPRAŠALNIK	58
---	-----------

1 UVOD

V Sloveniji se je zaraščanje opuščenih kmetijskih zemljišč v glavnem zaključilo, z gozdom pa je porasle 58,4 % površine, kar znaša 1.183.433 ha. Od tega je 22 % (255.659 ha) državnega in 75 % (895.829 ha) zasebnega gozda ter 3 % (31.945 ha) gozda, ki pripada lokalnim skupnostim (Poročilo ... , 2013a). Tako visok odstotek zasebnega gozda je posledica denacionalizacije lastnine odvzete po 2. svetovni vojni (Medved, 2003).

Posek v slovenskih gozdovih zaostaja za možnim posekom po gozdnogospodarskih načrtih. V državnih gozdovih se realizira blizu količine načrtovanega, medtem ko je posek v zasebnih gozdovih znatno nižji (Poročilo ... , 2013b).

Dosedanji rezultati raziskav (Ahačič 2012, Gerečnik 2000, Marenče 1997, Medved 1991, 2000, Pezdevšek Malovrh 2010, Ropret 2007, Rutar 2010, Verderber 2010) so pokazali, da na obseg dela v gozdu, posebno pa še na sečnjo, vplivajo interesi lastnikov gozdov ter velikost njihove gozdne posesti. Na dejstvo, koliko bo lastnik sekal v svojem gozdu, vpliva tudi njegova opremljenost in usposobljenost za delo ter ekonomska odvisnost posameznika od gozda, pa tudi družbeni procesi. Dva takšna procesa sta zmanjševanje deleža kmečkega prebivalstva ter drobljenje in zmanjševanje velikosti gozdne posesti (Medved, 2003).

Vsa navedena dejstva omenjamo, ker so v neposredni povezavi z realizacijo del v gozdovih – temo, ki jo obravnavamo v tej raziskavi.

Nekateri lastniki so se z delom v gozdu prvič srečali ob denacionalizaciji ali ob dedovanju in nimajo ustreznega znanja, mehanizacije ter opreme za delo v gozdu, pogosto pa jim primanjkuje tudi interesa za delo (Malovrh, 2006). Vse to vpliva na gospodarjenje z gozdom in posledično na posek.

Po letu 2000 je prišlo po različnih lokacijah Slovenije do pobud za združevanje lastnikov v okviru društev lastnikov gozdov, pri katerem so pomembno vlogo opravili gozdarji iz Zavoda za gozdove Slovenije. Leta 2006 je prišlo do združitve različnih društev lastnikov gozdov in strojnih krožkov v Zvezo društev lastnikov gozdov (Malovrh, 2006). Z našo raziskavo smo želeli ugotoviti ali prihaja do razlik v gospodarjenju med lastniki, ki so v društvu, torej na nek način povezani in organizirani, in lastniki, ki to niso. Zanimajo nas razlike v opremljenosti z delovnimi sredstvi in osebno varovalno opremo, ter v usposobljenosti in splošnimi lastnostmi zasebnih lastnikov gozdov in njihovem načinu gospodarjenja. Delo v gozdu je eno izmed nevarnejših opravil, zato nas zanima tudi delež in vrste nezgod pri delu.

2 PREGLED OBJAV

Medved (1991) je v svoji analizi ugotovil, da v primeru smrtnih poškodb pri delu v gozdu, ni nihče uporabljal ustreznih zaščitnih sredstev. Večinoma so nezgode najpogostejše med lastniki z majhno gozdno posestjo. Večino sečnje in izdelave opravijo lastniki sami ali pa s pomočjo družinskih članov. Obseg gozdne proizvodnje se giblje od 2,5 do 3,5 m³/ha neto etata letno. Oprema za delo v gozdu je odvisna predvsem od velikosti gozda in je številna, vendar slabo izkoriščena. Lastniki so zelo dobro opremljeni z motornimi žagami in traktorji. Število vitlov narašča z večanjem gozdne posesti. Problem je v tehnološki zastarelosti strojne opreme, še posebej pri motornih žagah, ki so v povprečju stare 7 let. Medved (1991) je ugotovil tudi, da je večina gozdnih posestnikov pri uporabi motorne žage in traktorja samoukih. Posledica pomanjkanja znanja pa se kaže v visokem številu delovnih nezgod, od katerih se jih dve tretjini zgodi pri sečnji. Nezgode so pogostejše pri malih gozdnih posestnikih. Uporaba zaščitnih sredstev pri delu v gozdu je zelo slaba, predvsem je nizka uporaba zaščitnih hlač, zaščitno čelado pa uporablja samo polovica tistih, ki jo imajo. V gozdu lastniki večinoma delajo v paru, vsak štirinajsti pa v gozdu dela sam. Je pa med lastniki zaznati visoko pripravljenost za izobraževanje, njihov interes pa narašča z večanjem gozdne posesti.

Marenče (1997) je v svojem magistrskem delu ugotovil, da ima v povprečju vsak gozdni posestnik vsaj eno motorno žago, povprečna starost motornih žag se giblje okrog 10 let. Prav tako so lastniki dobro opremljeni s traktorji, predvsem zaradi prevladujoče uporabe traktorjev pri kmetijskih opravilih. S takšnimi traktorji delajo lastniki tudi v gozdu, vendar so za gozdno delo pomanjkljivo opremljeni. Starosti traktorjev se gibljejo od 10 do 16 let. Marenče (1997) ugotavlja, da v najnižjem razredu gozdne posesti (od 1 do 4,9 ha) uporablja vitel le 26 % lastnikov, v zadnjih dveh (od 15,0 do 29,9 ha in nad 30 ha) pa že več kot 80 % lastnikov. Delež lastnikov, ki sekajo vsako leto, narašča z večanjem gozdne posesti.

Medved (2000) je proučil razvoj in nastanek zasebne gozdne posesti in ugotovil, da so povprečne količine posekanega lesa odvisne od pogostosti sečenj in površine gozda, v povprečju pa naraščajo z večanjem gozdne posesti. Prav tako z večanjem gozdne posesti narašča realizacija gojitvenih in varstvenih del, vendar je lastno opravljanje gojitvenih del še vedno zelo nizko. Ugotovil je tudi, da dejanska usposobljenost lastnikov gozdov za delo v gozdu narašča z velikostjo posesti ter da delež tistih, ki ne obvladajo sečnje, upada z naraščanjem velikosti gozdne posesti. Najpogostejše so lastniki znanje pridobili preko sorodnikov in znancev, veliko samoukov pa je pri izvajanju gojitvenih in varstvenih del. Delež pridobljenega znanja na tečajih pa je zelo nizek pri lastnikih z velikostjo gozdne posesti do 15 ha. Starosti motornih žag so v povprečju višje od 9 let, povprečna starost traktorjev pa je skoraj 13 let, kar kaže na to, da oprema tehnološko zastareva, opremljenost

pa se izboljšuje z večanjem gozdne posesti. Zlasti opremljenost z vitli se izrazito povečuje z večanjem površine gozdne posesti.

Gerečnik (2000) je v svoji raziskavi ugotovil, da le nekateri lastniki opravljajo gojitvena dela ter da je strojna oprema pri vseh lastnikih že močno zastarela, saj povprečne starosti motornih žag in traktorjev presegajo 10 let. Ugotovil je tudi, da so lastniki večino znanja pridobili od staršev, le majhen odstotek lastnikov pa je znanje pridobilo na tečajih ali v šolah. Pri njegovi raziskavi se je z večanjem gozdne posesti povečeval etat, s tem tudi sečnja. Lastniki največ opravljajo gozdna dela sami s pomočjo družinskih članov, nekateri pa sploh ne opravljajo gozdnih opravil. Lastniki z nad 5 ha gozdne površine so bolje opremljeni za delo, kot lastniki z manjšo površino, je še ugotovil.

Medved (2003) je ugotovil, da se pri pridobivanju lesa v zasebnih gozdovih pri sečnji uporablja predvsem motorna žaga, pri spravilu lesa pa je prevladujoča tehnologija spravila po tleh s kmetijskimi traktorji. Lastniki večino dela v gozdu opravijo sami in uporabljajo delovno opremo dokler se ta ne iztroši in amortizira.

Ropret (2007) je opravil raziskavo na območju GGE Cerklje in ugotovil, da lastniki z večjo gozdno posestjo več dela opravijo sami s pomočjo družinskih članov in so tudi boljše opremljeni in pripravljeni za delo v gozdu. Ugotovil je tudi, da polovica lastnikov iz velikostnega razreda od 1 do 5 ha ne opravlja gojitvenih in varstvenih del, opravljajo pa redno sečnjo in spravilo. Uporaba zaščitne opreme ter delovnih sredstev je pri lastnikih z manjšo gozdno posestjo zelo slaba.

Manj je raziskav med lastniki, ki so medsebojno povezani. Eno takšnih je opravil Verderber (2010) znotraj Društva lastnikov gozdov ob Kolpi in Lahinji. Ugotovil je, da so lastniki zelo aktivni pri gospodarjenju ter da sekajo predvsem manjše količine lesa. Sečnjo in spravilo lastniki večinoma opravljajo sami s pomočjo družinskih članov. Najbolje opremljeni lastniki so tisti z večjo površino gozda. Opremljenost z motornimi žagami in traktorji je dobra, najbolj so opremljeni lastniki iz največjega velikostnega razreda gozdne posesti. Motorne žage so večinoma mlajše od 10 let, traktorji pa so večinoma starejši od 20 let. Ugotovil je, da so lastniki slabo opremljeni z vitli ter da opremljenost z njimi narašča z večanjem gozdne posesti. Bolje kot z vitli, so lastniki opremljeni s prikolicami, ki so povprečne starosti 14,1 let. Verderber (2010) je ugotovil, da so lastniki znanje pridobili večinoma od staršev ter starih staršev, izredno visoko pa je bilo med lastniki zanimanje za opravljanje tečajev. Z osebno varovalno opremo so lastniki opremljeni dobro, nekoliko slabša pa je njena dejanska uporaba. Visok je delež lastnikov, ki so že bili poškodovani. Delovna sredstva lastniki vzdržujejo predvsem sami. Avtor je ugotovil, da ima povezovanje lastnikov pozitivne lastnosti zaradi organizacije tečajev ter boljše opremljenosti z delovnimi sredstvi in predvsem z osebno varovalno opremo.

Rutar (2010) je izvedla anketo znotraj lastnikov v GGE Tolmin in ugotovila, da lastniki večinoma sekajo vsako leto ter večino del opravijo sami s pomočjo družinskih članov. Lastniki so z osebno varovalno opremo slabo opremljeni, opremljenost pa narašča z večanjem gozdne posesti. Število nezgod je presenetljivo najvišje pri skupini lastnikov z največjo gozdno posestjo. Večina nezgod nastane pri sečnji. Ugotovila je, da so lastniki dobro opremljeni z motornimi žagami in jih tudi večinoma sami vzdržujejo.

Ahačič (2012) je v svoji diplomski nalogi ugotovil, da je opremljenost in usposobljenost lastnikov iz GGE Tržič dobra. Lastniki imajo sicer manj motornih žag, kot lastniki iz preteklih raziskav, vendar so te novejše. Opremljenost s traktorji je dobra, povprečna starost traktorjev pa je visoka in znaša 17,5 let. Opremljenost z vitli je nekoliko manjša kot opremljenost s traktorji in motornimi žagami in znaša 71,7 %, vitli pa so starejši. S prikolicami so lastniki slabo opremljeni. Opremljenost z delovnimi sredstvi narašča z večanjem gozdne posesti. Dobra pa je opremljenost z osebno varovalno opremo.

Novak (2012) je ugotovila, da se na območju KE Žalec dela v zasebnem gozdu večinoma izvajajo občasno, ter da sta opremljenost in usposobljenost za delo nižja kot pri profesionalnih delavcih. Večina lastnikov je znanje za delo v gozdu pridobila od očeta, skoraj tretjina lastnikov pa za delo v gozdu nima nikakršnega znanja. Opremljenost z osebno varovalno opremo je slaba. Največ poškodb je bilo na predelu nog.

3 NAMEN NALOGE

Namen diplomskega dela je:

1. Ugotoviti kakšna je opremljenost lastnikov gozdov z delovnimi sredstvi.
2. Predstaviti orodja, opremo in mehanizacijo, ki jo lastniki imajo in jo uporabljajo pri različnih operacijah pri delu v gozdu.
3. Ugotoviti način in pogostost vzdrževanja delovnih sredstev.
4. Predstaviti osebno varovalno opremo, ki jo lastniki imajo in ugotoviti njeno dejansko uporabo pri delu v gozdu ter morebitne vzroke za njeno neuporabo.
5. Ugotoviti stanje na področju usposobljenosti za delo v gozdu pri različnih delovnih fazah.
6. Ugotoviti vrste poškodb in nezgod pri delovnih fazah pri lastnikih gozdov in njihovih družinskih članov.

V naši raziskavi smo napravili tovrstno poizvedbo med lastniki, ki so organizirani in povezani v društvo lastnikov gozdov in tistimi, ki niso vključeni v nobeno tovrstno društvo. Zanimajo nas razlike med tema dvema skupinama.

4 HIPOTEZE

Na podlagi predvidevanj in dosedanjih tovrstnih raziskav, smo postavili naslednje delovne hipoteze:

1. Za delo v gozdu so boljše opremljeni tisti lastniki gozdov, ki so organizirani v različnih društvih lastnikov gozdov (v našem primeru: Društvo lastnikov gozdov pod Gorjanci)
2. Za delo v gozdu so boljše opremljeni tisti lastniki gozdov, ki imajo večjo površino gozda.
3. Opremljenost z osebno varovalno opremo je dobra, a še vedno pomanjkljiva; še manj lastnikov pa jo pri delu tudi uporablja.

5 OPIS OBJEKTA RAZISKAVE

V raziskavo sta bili vključeni dve skupini lastnikov gozdov. Prva skupina so bili lastniki gozdov, ki so organizirani v Društvo lastnikov gozdov (DLG) pod Gorjanci, druga skupina pa tisti lastniki, ki niso organizirani v nobeno društvo lastnikov gozdov. Obe skupini imata gozdne posesti, ki se nahajajo znotraj gozdnogospodarskega območja (GGO) Novo mesto ter znotraj gozdnogospodarskih enot (GGE) Novo mesto – jug, Novo mesto – sever, Mehovo in Šentjernej, vendar smo zaradi potreb raziskave anketirali samo lastnike gozdov, ki imajo v lasti gozdne površine na območju GGE Novo mesto – jug in GGE Mehovo.

5.1. OPIS DRUŠTVA LASTNIKOV GOZDOV POD GORJANCI

DLG pod Gorjanci je bilo ustanovljeno 31. julija 2007, na pobudo nekaterih lastnikov gozdov in javne gozdarske službe. Na ustanovni skupščini se je zbralo 16 lastnikov gozdov, ki so bili hkrati podporniki sonaravnega gospodarjenja z gozdovi. Od ustanovitve pa do leta 2012 je društvo imelo 105 članov, danes pa je včlanjenih le še 75 članov. Temeljni vzrok za padec članov je v praktični nemoči Zveze lastnikov gozdov Slovenije pri vplivu na kreiranje zakonodaje, ki ureja gospodarjenje z gozdom kot lastnino posestnika gozda. Član te Zveze je tudi DLG pod Gorjanci.

Organizacijsko društvo vodi Upravni odbor društva, ki šteje 7 članov. Predsednik Upravnega odbora je hkrati tudi predsednik društva. Podpredsednika Upravnega odbora sta dva, vsak od njiju ima svojo odgovornost - eden je odgovoren za strokovna gozdarska vprašanja in je po izobrazbi univerzitetni diplomirani inženir gozdarstva, drugi pa pokriva problematiko gozdarstva in gospodarjenja z gozdom, ki jo zaznava na terenu. Poleg njih pa so v UO še blagajnik in tajnik društva ter še dva člana UO.

DLG pod Gorjanci deluje na območju Mestne občine Novo mesto, občine Mirna Peč in občine Šentjernej, ter združuje lastnike gozdov na severnem pobočju pogorja Gorjanci in na gričevju pod njim. Strokovno organizacijsko spada to področje pod območno enoto Zavoda za gozdove Novo mesto, krajevno enoto Novo mesto in krajevno enoto Gorjanci. Operativno pa je teren pokrit z osmimi revirji v štirih gozdnogospodarskih enotah: Novo mesto-jug, Novo mesto-sever, Mehovo, Šentjernej, s skupno površino skoraj 20000 ha gozdov. Po lastniški strukturi prevladujejo zasebni gozdovi, katerih je 87 %, državnih pa je 12 %. Večja zasebna veleposestva so na Gorjancih (1600 ha), na Ruperč vrhu (250 ha), v Padežu (80 ha) in pri Srebrničah. Državna posest se nahaja v Radohi (1300 ha), manjši kompleksi pa so še v Pogancih, na Otočcu, na Hmeljniku in na Prežeku. Večje površine gozdov, ki so v lasti agrarnih skupnosti se nahajajo v Podgradu (120 ha), v Koroški vasi (50 ha), v Jurni vasi (60 ha) in v Vinji vasi (90 ha). Večina gozdov v zasebni lasti predstavlja drobna posest, kjer znaša povprečna gozdna posest približno 1,7 ha. Od okoli

9400 gozdnih posestnikov jih ima 60 % do 1 ha gozda, 34 % pa od 1 do 5 ha (Jakopin, 2015).

5.2 GOZDNOGOSPODARSKA ENOTA NOVO MESTO – JUG

Gozdnogospodarska enota Novo mesto – jug leži v severovzhodnem delu gozdnogospodarskega območja Novo mesto (Slika 1). Gozdovi enote se nahajajo v Mestni občini Novo mesto, manjši del v Občini Šentjernej (del katastrske občine Brusnice s površino 138,67 ha) in pokrivajo 14 katastrskih občin (KO). Meja gozdnogospodarske enote sovpada z mejami katarskih občin, razen pri KO Lakovnice in Veliki Podljuben. Del gozdov v KO Lakovnice je vključen v GGE Mehovo, del gozdov v KO Veliki Podljuben pa v GGE Straža – Toplice.

Gozdnogospodarska enota leži na desnem bregu reke Krke, ki predstavlja severno mejo enote. Na vzhodnem delu poteka meja enote proti jugu od Struge preko Tolstega Vrha in Suhadola ter severozahodno od Gabrja do Pangrč Grma. Od tu meja zavije proti zahodu in med vasmi Vinareber, Dolž, Koroška vas in Podgrad ter preko Padeža doseže vrh Ljubna. Tu se meja obrne proti severu in preko Velikega Podljubna, Mraševega in Prapreč doseže reko Krko. Na severu meji enota na GGE Novo mesto – sever, na vzhodu meji z GGE Mehovo in na zahodu z GGE Straža – Toplice (Gozdnogospodarski načrt ... , 2012).

Preglednica 1: Površina gozdov po obliki lastništva (Gozdnogospodarski načrt ... , 2012)

	Zasebni gozdovi	Državni gozdovi	Gozdovi lokalnih skupnosti	Skupaj
Površina gozda	4.832,68	370,42	41,11	5.244,21
Delež (%)	92,2	7,1	0,8	100,0

Glede na nadmorsko višino in oblikovanost terena lahko GGE Novo mesto – jug delimo na nižinski in gričevnat svet. Nižinski svet se razprostira po novomeški kotlini, kjer se nadmorske višine gibljejo od 160 do 250 m. Gričevnat svet se razprostira na jugu enote od obrobja novomeške kotline do vznožja Gorjancev. Tukaj znašajo nadmorske višine od 250 do 546 m, kjer najvišjo točko predstavlja vrh Ljubna.

Gozdovi v enoti pokrivajo 5.244,21 ha, kar pomeni 52,5 % gozdnatost.

Lesna zaloga v enoti skupaj znaša 1.701.468 m³, povprečna pa je 324,5 m³/ha. Večina lesne zaloge (47,8 %) se nahaja v drugem razširjenem debelinskem razredu (30 – 50 cm premera). V lesni zalogi močno prevladuje smreka (30,1 %), sledijo ji bukev (20,1 %), trdi listavci (19,3 %), hrast (16,4 %) in jelka (6,0 %). Pod 5 % lesne zaloge sestavljajo bor in ostali iglavci ter plemeniti in mehki listavci.

Tekoči letni prirastek je visok in znaša $10,77 \text{ m}^3/\text{ha}$. Največji hektarski letni prirastek je v državnih gozdovih, sledijo jim zasebni gozdovi, najmanjši pa je v gozdovih lokalnih skupnosti (Gozdnogospodarski načrt ... , 2012).

5.3 GOZDNOGOSPODARSKA ENOTA MEHOVO

Gozdnogospodarska enota Mehovo obstaja komaj 10 let in je nastala z združitvijo nekdanjih enot GGE Radoha, GGE Gorjanci (zahodni del) in južnega dela GGE Novo mesto – jug. Leži v jugovzhodni Sloveniji in pokriva severna pobočja Gorjancev od Peščenika (846 m n.m.v.) do Trdinovega vrha (1178 m n.m.v.). Nahaja se v osrednjem vzhodnem delu gozdnogospodarskega območja Novo mesto in v celoti spada v Mestno občino Novo mesto (Slika 1).

Enota se nahaja v šestih katastrskih občinah: Gabrje, Cerovec, Lakovnice, Stare Žage, Dobindol in Vinja vas. Meja enote sovпада z mejami katastrskih občin, razen pri KO Lakovnice, kjer del spada pod GGE Novo mesto – jug ter pri KO Stare Žage in KO Dobindol, kjer večji del obeh spada pod GGE Straža – Toplice.

Gledano na relief je enota močno razgibana in jo lahko delimo na gričevje severnega dela enote z najnižjo točko Padež (260 m n.m.v.) v severozahodnem delu ter na hribovit svet severnega pobočja gorskega masiva Gorjancev z najvišjo točko Trdinov vrh (1178 m n.m.v.). Ostali višji vrhovi so še Peščenik (846 m n.m.v.), Škrbec (774 m n.m.v.) in Veliki Lipovec (818 m n.m.v.). Zlasti na zahodnem delu enote je značilen izrazit kraški relief z vrtačami, brezni in večjo površinsko skalovitostjo. Najbolj strma pobočja pa se nahajajo v vzhodnem delu enote.

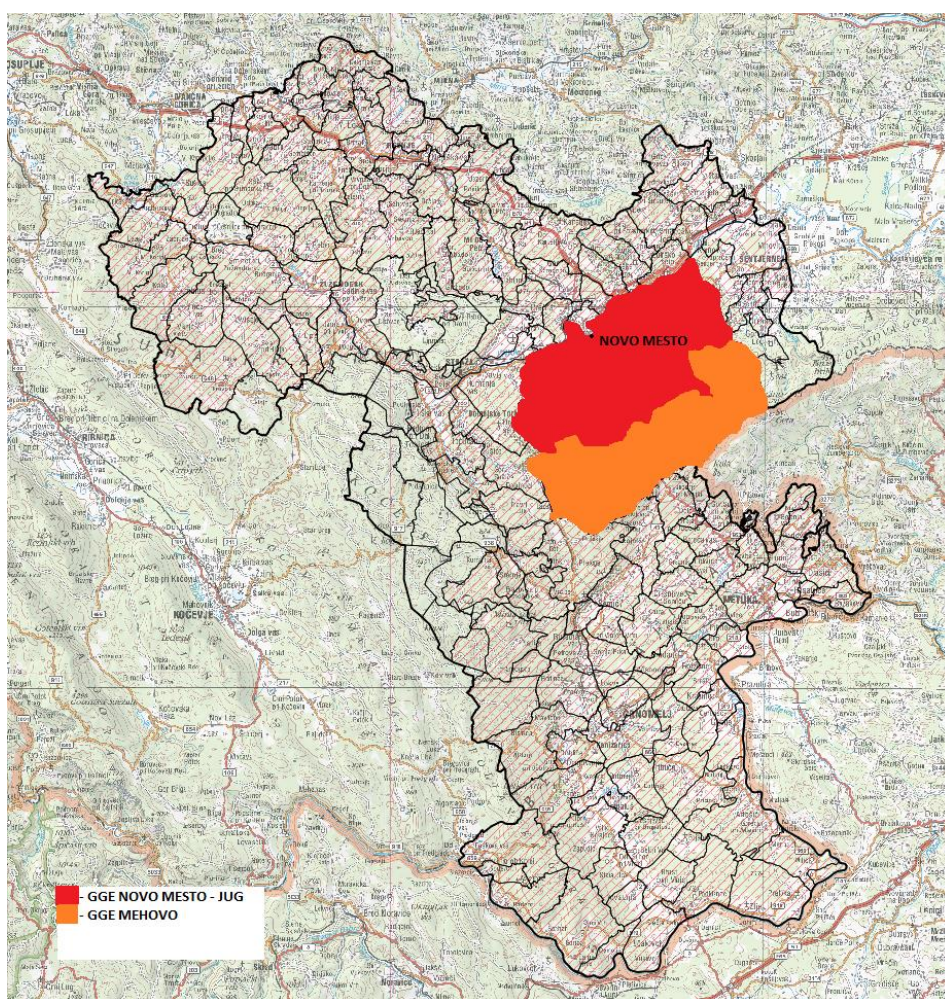
Na površini, ki znaša skupaj 7.293,92 ha, se razprostira 5.643,80 ha gozdov, kar je 77,4 % gozdnatost. S tako velikim deležem gozda, sodi GGE Mehovo med najbolj gozdnote enote novomeškega gozdnogospodarskega območja (Gozdnogospodarski načrt ... , 2012).

Preglednica 2: Površina gozdov po obliki lastništva (Gozdnogospodarski načrt ... , 2012)

	Zasebni gozdovi	Državni gozdovi	Gozdovi lokalnih skupnosti	Skupaj
Površina gozda v ha	4.151,89	1.423,20	68,71	5.643,80
Delež v %	73,6	25,2	1,2	100,0

Lesna zaloga v enoti je $358,4 \text{ m}^3/\text{ha}$. Skoraj tri četrtine lesne zaloge (47,5 %) se nahaja v drugem razširjenem debelinskem razredu (od 30 do 50 cm premera), kar je še posebej izrazito pri listavcih, predvsem na račun bukve in plemenitih listavcev. V lesni zalogi

prevladujejo bukev, smreka, plemeniti listavci in trdi listavci. V skupini plemenitih listavcev se nahajajo gorski javor (88,1 %), češnja (5,5 %), gorski brest (4,4 %) in veliki jesen (1,3 %). V skupini trdih listavcev pa so beli gaber (49,0 %), cer (24,7 %), kostanj (23,0 %) in črni gaber (3,1 %). Po višini lesne zaloge izstopajo zasebni gozdovi, ki imajo za 18,8 % višjo lesno zalogo kot državni gozdovi, vendar je treba poudariti, da gozdovi zasebne veleposesti na Gorjancih veliko prispevajo k tej prednosti. Tudi prirastek je visok in znaša za desetletno obdobje 2012 – 2022 letno $10,87 \text{ m}^3/\text{ha}$ (Gozdnogospodarski načrt ..., 2012).

Slika 1: Lega GGE Novo mesto – jug (rdeče) in GGE Mehovo (oranžno) v GGO Novo mesto (vir: <http://www.zgs.si/fileadmin/zgs/main/img/CE/gojenje/Odlocbe/OE07.html> (23. 10. 2015))

6 METODE DELA

Najpomembnejše podatke smo pridobili z anketiranjem dveh skupin lastnikov gozdov – tistih, ki so včlanjeni v Društvo lastnikov gozdov pod Gorjanci (DLG) ter tistih ki niso povezani. Anketo smo izvajali od julija do novembra 2015. V anketi je sodelovalo 40 lastnikov gozdov iz DLG pod Gorjanci, kar predstavlja 53 % vseh članov društva, ter 40 lastnikov gozdov, ki niso vključeni v DLG pod Gorjanci, njihove gozdne posesti pa se nahajajo znotraj GGE Novo mesto – jug in Mehovo.

Anketirance smo izbrali iz seznama vseh 75 članov društva ter iz baze podatkov lastnikov gozdov iz gozdnogospodarskih enot Novo mesto – jug in Mehovo. Podatke o lastnikih gozdov smo pridobili na Območni enoti Zavoda za gozdove Slovenije Novo mesto ter s pomočjo Prostorskega informacijskega sistema občin in portala e-Sodstvo. Pri obeh skupinah smo uporabili metodo enostavnega slučajnega vzorčenja.

Lastnike gozdov smo razdelili v velikostne razrede, glede na velikost njihove gozdne posesti, v vsak velikostni razred pa ji bilo naključno izbranih 10 lastnikov gozda. Tako so bili velikostni razredi v obeh anketiranih skupinah naslednji:

- 1. velikostni razred: 10 lastnikov s površino gozda do 0,99 ha,
- 2. velikostni razred: 10 lastnikov s površino gozda od 1,00 do 4,99 ha,
- 3. velikostni razred: 10 lastnikov s površino gozda od 5,00 do 9,99 ha in
- 4. velikostni razred: 10 lastnikov s površino gozda 10 ha in več.

V Sloveniji velja, da je zasebna gozdna posest zelo razdrobljena in da povprečna gozda posest obsega okoli 2,5 ha (Lastništvo gozdov ... , 2005 - 2015). Podobna situacija velja tudi v GGE Novo mesto – jug in GGE Mehovo, zato smo imeli največ izbire za anketiranje lastnikov na območju najmanjših velikostnih razredov do 0,99 ha ter od 1,00 do 4,99 ha.

Anketiranje obeh skupin je potekalo po pošti. Večina lastnikov je izpolnjen anketni vprašalnik vrnila, nekaj pa smo jih obiskali in anketirali na domu. Anketiranje lastnikov gozdov iz DLG pod Gorjanci je potekalo brez težav, pri anketiranju lastnikov gozdov, ki niso organizirani v nobeno društvo lastnikov gozdov pa smo imeli nekoliko več težav, saj lastniki niso bili tako zainteresirani za sodelovanje v anketi kot tisti iz DLG pod Gorjanci. Prav zato se večina anket ni vrnila in smo morali pošiljati anketne vprašalnike dodatnim, na novo izbranim, lastnikom gozdov. Na koncu nam je vendarle uspelo dobiti izpolnjenih vse 80 anketnih vprašalnikov.

6.1 ANKETIRANJE

Anketa je bila sestavljena tako, da so anketiranci obkrožili enega od možnih odgovorov, ki se nanaša na njihove razmere, ali pa so na vprašanje odgovorili opisno.

6.1.1 Vsebina ankete

Vsebino ankete je sestavljalo 25 vprašanj. Prvi sklop vprašanj (vprašanja od 1 do 3) se je nanašal na splošen opis lastnika gozda, s čimer smo pridobili podatke o starosti, spolu ter pridobljeni izobrazbi, saj verjamemo, da to vpliva na gospodarjenje z gozdom ter posledično na opremljenost lastnika gozda. Pri četrtem vprašanju nas je zanimalo ali je lastnik vključen v DLG pod Gorjanci in vzrok za (ne)vključenost. Vprašanja od 5 do 10 so se navezovala na površino lastnikovega gozda ter na način gospodarjenja z njim. Nato je sledil sklop vprašanj (od 11 do 17) pri katerem nas je zanimala stopnja opremljenosti z delovnimi sredstvi za delo v gozdu. Zadnji sklop vprašanj (od 18 do 25) pa se je nanašal na znanje za delo v gozdu ter na osebno varovalno opremo in poškodbe pri delu v gozdu.

6.1.2 Obdelava anketnega vprašalnika

Po pridobitvi vseh izpolnjenih anketnih vprašalnikov, je sledila obdelava podatkov v programu Microsoft Office Excel 2007 ter njihova analiza.

6.1.3 Razlaga anketnih vprašanj

Starost, spol in pridobljena izobrazba: to je bila skupina prvih vprašanj, s katero smo si ustvarili splošen vtis o lastniku gozda.

Članstvo v Društvu lastnikov gozdov pod Gorjanci: poudarek v diplomski nalogi je, da ugotovimo razlike med lastniki gozdov ki so organizirani v društvo in med tistimi, ki niso organizirani na tak način. Zanimal nas je tudi vzrok za (ne)članstvo lastnikov gozdov.

Površina gozda: vsakega lastnika smo glede na površino gozda uvrstili v enega od štirih velikostnih razredov posesti:

1. velikostni razred: do 0,99 ha,
2. velikostni razred: od 1,00 do 4,99 ha,
3. velikostni razred: od 5,00 do 9,99 ha,
4. velikostni razred: od 10 ha naprej.

Pogostost sečnje: zanimalo nas je, kako pogosto lastniki sekajo v svojem gozdu oz. če to sploh počno.

Količina posekanega lesa: želeli smo izvedeti, koliko m³/ha letno posekajo lastniki v svojem gozdu.

Način izvedbe različnih del (8. in 9. vprašanje): pri tem vprašanju nas je zanimalo na kakšen način lastniki izvajajo posamezne delovne operacije (sečnja, gojitvena in varstvena dela) v gozdu, če sploh. Pri tem smo imeli v mislih predvsem podatek: kdo opravlja posamezna dela in koliko oseb pri tem sodeluje.

Izkušnje z delom v gozdu: zanimala so nas leta izkušenj pri delu v gozdu.

Motorne žage (11., 12. in 13. vprašanje): tukaj smo želeli izvedeti znamko motorne žage (ali več njih) ter njeno starost, zanimalo pa nas je tudi, ali lastnik pri delu s tem delovni sredstvom uporablja okolju primernejše bio olje za mazanje verige.

Traktorji: zanimale so nas znamke in tipi traktorjev, ki jih lastniki imajo in uporabljajo pri delu v gozdu ter njihove starosti, moč in gozdarske nadgradnje, ki so opisane v priročniku Varo delo s traktorjem pri spravilu lesa (Furlan in Košir, 1998).

Vitli: pri tem vprašanju smo pridobili podatke o znamki vitlov, ki jih lastniki uporabljajo za delo ter njihova starost in vlečna sila ter dodatki kot so zaščita in daljinsko vodenje.

Polprikolice: zanimala nas je vrsta polprikolice, ki je lahko kmetijska ali pa gozdarska ter njihova starost in nosilnost.

Vzdrževanje delovnih sredstev: želeli smo izvedeti kdo vzdržuje delovna sredstva ter kako pogosto.

Znanje in tečaji za delo v gozdu: od lastnikov gozdov smo želeli izvedeti na kakšen način so pridobili znanje za posamezne operacije dela v gozdu, kakšne vrste tečajev imajo opravljene ter kakšno je njihovo mnenje o pridobljenem znanju za delo v gozdu.

Osebna varovalna oprema (OVO) in prva pomoč: zanimalo nas je ali lastniki imajo OVO in ali jo tudi uporabljajo, ter vzrok zakaj ga ne uporabljajo. Hkrati nas je zanimalo, ali imajo pri delu v gozdu s seboj prvo pomoč.

Poškodbe in smrt pri delu v gozdu: želeli smo izvedeti morebitne vrste poškodb in morebitne nezgode s smrtnim izidom pri delu v gozdu.

7 REZULTATI ANKETE

Vsi v anketi izbrani lastniki gozdov so se nahajali na istem geografskem področju – razlika med njimi je le v tem, da so nekateri organizirani in povezani v okviru društva lastnikov gozdov, medtem ko drugi niso.

Anketni vprašalnik se nahaja v prilogi A.

7.1. STAROST, SPOL IN IZOBRAZBA

Pri starosti smo računali povprečno starost anketirancev, pri spolu pa razmerje moških in ženskih lastnikov gozdov.

Odgovore glede pridobljene izobrazbe smo razvrstili v razrede po kategoriji slovenskega sistema izobraževanja. Za stopnjo izobrazbe smo vzeli zadnjo dokončano stopnjo izobraževanja:

- I. stopnja: nedokončana osnovna šola,
- II. stopnja: osnovna šola,
- III. stopnja: nižje poklicno izobraževanje (2 letno),
- IV. stopnja: srednje poklicno izobraževanje (3 letno),
- V. stopnja: gimnazijsko, srednje poklicno – tehniško izobraževanje, srednje tehniško oziroma drugo strokovno izobraževanje,
- VI/1. stopnja: višješolski program, višješolski strokovni program,
- VI/2. stopnja: specializacija po višješolskem programu, visokošolski strokovni program / visokošolski strokovni in univerzitetni program (1. bol. st.),
- VII. stopnja: specializacija po visokošolskem strokovnem programu, univerzitetni program / magisterij stroke (2. bol. st.),
- VIII/1. stopnja: specializacija po univerzitetnem programu, magisterij znanosti,
- VIII/2. stopnja: doktorat znanosti / doktor znanosti (3. bol. st.)

(Pregled stopenj izobrazbe, 2015).

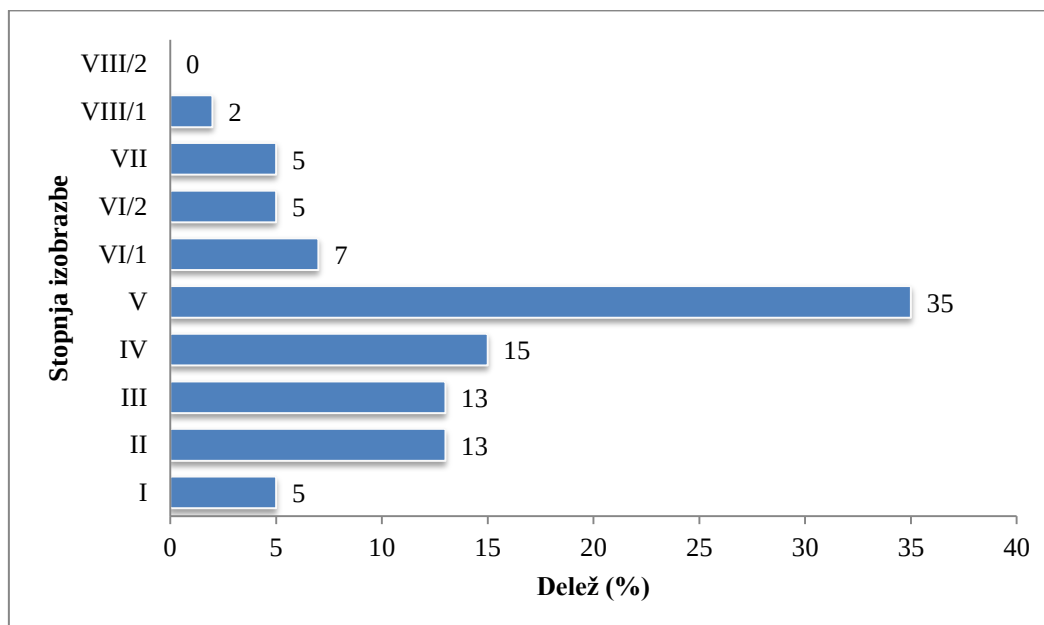
7.1.1 Rezultati znotraj DLG pod Gorjanci

Starosti lastnikov gozdov, katere smo anketirali, so zajemale vrednosti od 37 do 74 let, povprečna starost anketirancev pa znaša 51 let.

Vsi anketiranci so bili moškega spola, kar znaša 100 % lastništvo moških.

Največ anketirancev ima pridobljeno V. stopnjo izobrazbe – 35 %. Sledijo lastniki s pridobljeno IV. stopnjo izobrazbe – 15 %, nato sta z 13 % izenačeni lastniki s pridobljeno

II. in III. stopnjo izobrazbe. Tem sledi skupina anketirancev, ki ima dokončano VI/1. stopnjo izobrazbe – 7 % in nato s 5 % sledi skupina lastnikov, ki ima opravljeno I., VI/2. in VII. stopnjo. Samo en lastnik ima opravljeno VIII/1. stopnjo izobrazbe, kar nanese 2 %. Zadnje, VIII/2., pridobljene stopnje pa nima nihče izmed lastnikov (Slika 2).

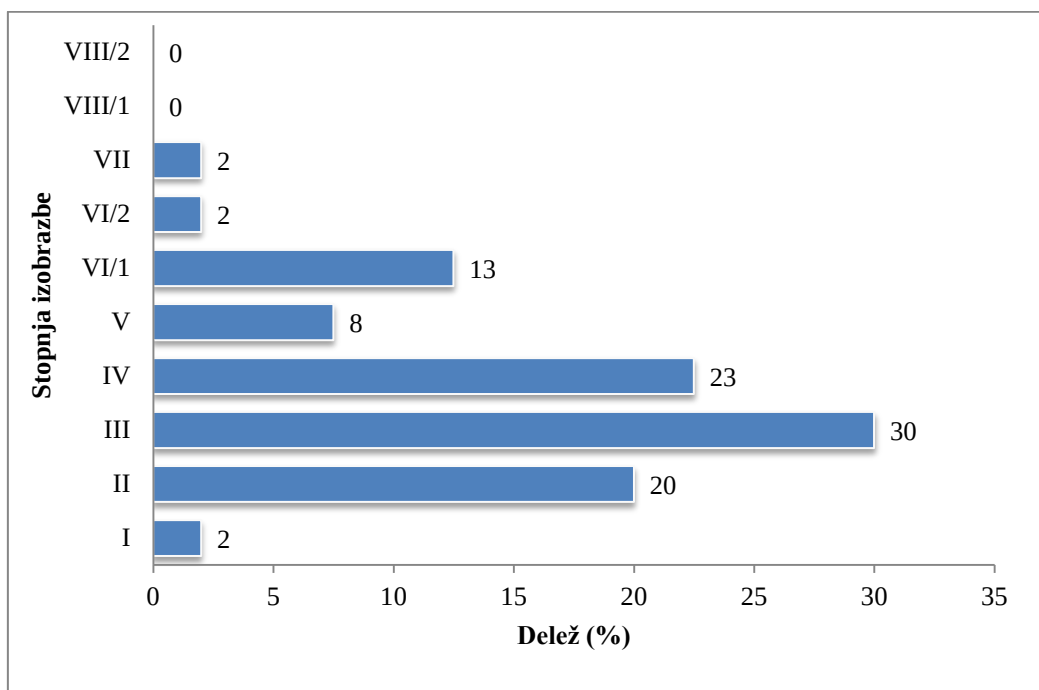
Slika 2: Deleži dosežene stopnje izobrazbe pri lastnikih iz DLG pod Gorjanci

7.1.2 Rezultati znotraj lastnikov, ki niso organizirani v okviru DLG pod Gorjanci

Starosti anketirancev so bile v razponu od 28 do 88 let. Povprečna starost znaša 62 let, kar je 11 let več kot pri anketirancih iz DLG pod Gorjanci. Razlika v starosti med obema anketiranima skupinama je pokazatelj, da se mlajši ljudje odločajo za povezovanje, medtem ko se starejši lastniki za to odločajo v manjši meri, kar je že bilo ugotovljeno v preteklih raziskavah (Pezdevšek Malovrh, 2010).

Spolna struktura anketirancev znaša 88 % moških ter 12 % žensk, kar je bolj pestra sestava kot pri anketirancih iz DLG pod Gorjanci, vendar so še vedno v veliki večini moški lastniki. Anketirane lastnice so vse starejše od 73 let in so gozdno posest dobile po smrti moža.

Glede stopnje izobrazbe ima največ anketiranih lastnikov III. stopnjo izobrazbe – 30 %, sledi IV. stopnja – 23 % ter II. stopnja – 20 %. Nato sledi z 13 % VI/1. stopnja in z 8 % V. stopnja. Z 2 % pa so izenačene I., VI/2. in VII. stopnja izobrazbe. Dosežene VIII/1. in VIII/2. stopnje nima nihče izmed anketirancev (Slika 3).

Slika 3: Deleži dosežene stopnje izobrazbe pri društveno neorganiziranih lastnikih gozdov

Iz analize razberemo, da imajo v povprečju anketiranci iz DLG pod Gorjanci nekoliko višjo dokončano izobrazbo, saj pri njih 50 % anketiranih lastnikov dosega skupaj IV. in V. stopnjo, pri drugi skupini anketirancev pa lastniki dosežejo delež 53 % iz III. in IV. stopnje izobrazbe.

7.2 ČLANSTVO V DLG POD GORJANCI

7.2.1 Rezultati znotraj DLG pod Gorjanci

Glede na anketni izbor so vsi anketiranci seveda včlanjeni v DLG pod Gorjanci. Kot vzrok za članstvo so lastniki navedli naslednje vzroke:

- podpiranje sonaravnega in trajnostnega gospodarjenja z gozdom (najpogostejši odgovor – 33 % anketirancev),
- razprava o gospodarjenju z drugimi lastniki gozdov (20 % anketirancev),
- pridobiti več znanja in izkušenj za gospodarjenje (12 % anketirancev),
- v društvo jih je povabil znanec / k pridružitvi jih je nagovoril znanec (7 % anketirancev),
- zanimiv program društva (npr. terenski prikaz nege mladja) (5 % anketirancev),
- pridobivanje informacij o aktualnih tematikah v zvezi z gospodarjenjem (5 % anketirancev),
- druženje s podobno mislečimi (3 % anketirancev).

To so bili glavni odgovori, ki so se večinoma ponavljali. Nekateri (15 % anketirancev) pa so odgovorili, da za članstvo nimajo posebnega razloga.

7.2.2 Rezultati znotraj lastnikov, ki niso organizirani v okviru DLG pod Gorjanci

Anketirance iz druge skupine smo povprašali po razlogih za nečlanstvo v DLG pod Gorjanci ali pa v katerem koli drugem DLG. Večina ni imela jasnega odgovora zakaj niso v društvu – prevladovalo pa je mnenje, da za to nimajo časa, ker imajo veliko drugih obveznosti. Nekateri tudi menijo, da s članstvom ne bi bistveno pridobili, potrebno pa je plačati tudi letno članarino.

7.3 POVRŠINA GOZDA

Anketirance smo že v začetku izbrali glede na velikost njihovega gozda (Preglednica 3). To smo storili z namenom, da izvemo kakšne so razlike v opremljenosti za delo, pogostosti sečnje ipd., saj domnevamo da so z večanjem površine gozda lastniki bolje opremljeni, pa tudi usposobljeni.

Preglednica 3: Število lastnikov po posameznih velikostnih razredih

Velikostni razred (ha)	Število lastnikov iz DLG pod Gorjanci	Število lastnikov, ki niso v DLG pod Gorjanci
Do 0,99	10	10
Od 1,00 do 4,99	10	10
Od 5,00 do 9,99	10	10
10 in več	10	10
Skupaj	40	40

7.4 POGOSTOST SEČNJE IN KOLIČINA POSEKANEGA LESA V ENEM LETU

7.4.1 Rezultati znotraj DLG pod Gorjanci

Kot je že bilo ugotovljeno iz preteklih raziskav (Ahačič 2012, Gerečnik 2000, Marenče 1997, Medved 1991, 2000, Rutar 2010, Verderber 2010), vpliva na pogostost sečnje ter količino posekanega lesa več dejavnikov – med pomembnejšimi so: površina gozdov, sestojna zgradba, potreba po gozdnih lesnih sortimentih ter način preteklega gospodarjenja. Najpomembnejši dejavnik sečnje pa je potreba po lesnih sortimentih za lastno oskrbo lastnikov gozdov – predvsem za kurjavo.

Iz raziskave smo ugotovili, da večina anketirancev (45 %) seka vsako leto in da ni nikogar, ki ne bi sekal v svojem gozdu, kar nakazuje na dejstvo, da so lastniki gozdov iz te skupine, bolj aktivni pri sečnji kot lastniki iz druge, nepovezane skupine anketirancev (Preglednica 4). Člani DLG pod Gorjanci imajo večje zanimanje za delo in so zanj bolj organizirani, kar je dodatno razvidno tudi iz nadaljnje analize o opremljenosti.

Preglednica 4: Pogostost sečnje in število lastnikov

	Pogostost sečnje					
	Vsako leto	Vsako drugo leto	Vsako tretje leto	Občasno	Ne sekam	Skupaj
Število lastnikov	18	9	4	9	0	40
Delež (%)	45	23	10	23	0	100

Največ lastnikov, ki sekajo vsako leto, je v velikostnem razredu nad 10 ha. Teh je kar 80 %, kar je največ od vseh lastnikov, ki izvajajo sečnjo vsako leto. To nam potrjuje domnevo, da pogostost sečnje narašča z večanjem gozdne posesti. Lastniki iz najmanjšega velikostnega razreda gozdne posesti namreč največ sekajo vsako drugo leto (40 %) ali le občasno (40 %) (Preglednica 5).

Preglednica 5: Pogostost sečnje glede na velikost gozda

Površina gozda (ha)	Pogostost sečnje					
	Vsako leto	Vsako drugo leto	Vsako tretje leto	Občasno	Ne sekam	Skupaj
	Delež lastnikov (%)					
Do 0,99	0	40	20	40	0	100
Od 1,00 do 4,99	40	20	10	30	0	100
Od 5,00 do 9,99	60	20	0	20	0	100
10 in več	80	10	10	0	0	100

Pri količini posekanega lesa ugotavljamo, da največ lastnikov seka od 10,0 do 29,9 m³ lesa v enem letu, najmanj pa več kot 100 m³/leto (Preglednica 6).

Preglednica 6: Količina posekanega lesa na leto

	Količina posekanega lesa (m ³ /leto)					
	Do 9,99	Od 10,0 do 29,9	Od 30,0 do 49,9	Od 50,0 do 99,9	100 in več	Skupaj
Število lastnikov	10	13	6	9	2	40
Delež (%)	25	33	15	22	5	100

Količina posekanega v naši raziskavi je naraščala z velikostjo gozdne posesti. Večje količine lesa (nad 100 m³/leto) pričakovano sekajo tisti lastniki, ki imajo večje površine. V našem primeru sta več kot 100 m³/leto sekala le dva anketiranca in še ta dva sta bila iz velikostnega razreda nad 10 ha (Preglednica 7).

Preglednica 7: Količina posekanega lesa in deleži lastnikov glede na površino gozda

Površina gozda (ha)	Količina posekanega lesa (m3/leto)					
	Do 9,99	Od 10,0 do 29,9	Od 30,0 do 49,9	Od 50,0 do 99,9	100 in več	Skupaj
	Delež lastnikov (%)					
Do 0,99	40	60	0	0	0	100
Od 1,00 do 4,99	50	30	10	10	0	100
Od 5,00 do 9,99	10	30	30	30	0	100
10 in več	0	10	20	50	20	100

7.4.2 Rezultati znotraj lastnikov, ki niso organizirani v okviru DLG pod Gorjanci

Za razliko od anketiranih lastnikov gozdov iz DLG pod Gorjanci, imamo v tej skupini kar 3 lastnike, ki v svojem gozdu sploh ne sekajo (Preglednica 8). Gre za lastnike iz najmanjšega velikostnega razreda, kateri ne sekajo iz več razlogov; bodisi nimajo primerne znanja, opreme in časa, bodisi imajo gozd za rezervo, ali pa jim gozd ne predstavlja dobrine in zato vanj ne vlagajo. Največ lastnikov pa je takšnih, ki sekajo vsako leto. Ta delež je enak kot pri lastnikih iz DLG pod Gorjanci, ki sekajo vsako leto.

Preglednica 8: Pogostost sečnje in število lastnikov

	Pogostost sečnje					Skupaj
	Vsako leto	Vsako drugo leto	Vsako tretje leto	Občasno	Ne sekam	
Število lastnikov	18	7	2	10	3	40
Delež (%)	45	18	5	25	7	100

V najmanjšem velikostnem razredu ni nikogar, ki seka vsako leto, kar je zopet enako kot pri anketiranih lastnikih iz DLG pod Gorjanci. So pa v tej skupini v največjem velikostnem razredu vsi anketiranci odgovorili, da sekajo vsako leto. V drugem in tretjem velikostnem razredu pa so zopet bolj aktivni lastniki iz DLG pod Gorjanci, kar v naši primerjavi predstavlja pomembno razliko (Preglednica 9).

Preglednica 9: Pogostost sečnje glede na velikost gozda

Površina gozda (ha)	Pogostost sečnje					
	Vsako leto	Vsako drugo leto	Vsako tretje leto	Občasno	Ne sekam	Skupaj
	Delež lastnikov (%)					
Do 0,99	0	20	10	40	30	100
Od 1,00 do 4,99	30	10	10	50	0	100
Od 5,00 do 9,99	50	40	0	10	0	100
10 in več	100	0	0	0	0	100

Večina teh nepovezanih lastnikov največ seka od 30,0 do 49,9 m³/leto (Preglednica 10). Tukaj bi bil verjetno največji delež lastnikov ki sekajo do 9,99 m³/leto, vendar trije lastniki, ki sploh ne sekajo, znižujejo ta delež, saj jih ne upoštevamo pri izračunu deleža.

Preglednica 10: Količina posekanega lesa glede na število in delež lastnikov

	Količina posekanega lesa (m ³ /leto)					Skupaj
	Do 9,99	Od 10,0 do 29,9	Od 30,0 do 49,9	Od 50,0 do 99,9	100 in več	
Število lastnikov	10	9	12	4	2	37
Delež (%)	27	24	32	11	6	100

V nadaljnji analizi ugotavljamo, da so lastniki iz DLG pod Gorjanci bolj aktivni pri sečnji v najmanjšem velikostnem razredu gozdne posesti, saj kar 60 % lastnikov seka od 10,0 do 29,9 m³/leto (Preglednica 7). V ostalih velikostnih razredih so le manjša odstopanja in razlike.

Lastniki iz DLG pod Gorjanci posekajo tudi več lesa v velikostnem razredu od 50,0 do 99,0 m³/leto. Lastniki, ki niso včlanjeni v DLG pod Gorjanci, pa po naši raziskavi sodeč posekajo več lesa iz velikostnih razredov od 30,0 do 49,9 m³/leto ter do 9,99 m³/leto (Preglednica 11).

Preglednica 11: Količina posekanega lesa glede na površino gozda

Površina gozda (ha)	Količina posekanega lesa (m3/leto)					
	Do 9,99	Od 10,0 do 29,9	Od 30,0 do 49,9	Od 50,0 do 99,9	100 in več	Skupaj
	Delež lastnikov (%)					
Do 0,99	100	0	0	0	0	100
Od 1,00 do 4,99	20	50	30	0	0	100
Od 5,00 do 9,99	10	30	50	10	0	100
10 in več	0	10	30	40	20	100

7.5 NAČIN IZVEDBE POSAMEZNIH DEL V GOZDU

7.5.1 Rezultati znotraj DLG pod Gorjanci

Največ anketirancev opravlja vse delovne operacije v lastni režiji. Zanimivo, prevladujejo gojitvena in varstvena dela, katera opravlja samih kar 55 % lastnikov, takoj za tem pa je sečnja z 50 %. Za delom, ki ga opravljajo sami, sledi delo, ki ga opravljajo v krogu družine, predvsem s pomočjo družinskih članov. Ti rezultati nam pokažejo, da so člani DLG pod Gorjanci sami dobro organizirani za delo. Samo eden od anketirancev je odgovoril, da ne opravlja enega od del v gozdu – v tem primeru gojitvenih in varstvenih

del. Kar četrtno deleža pri prevozu pa predstavljajo kupci lesa, kar nakazuje, da lastniki gozda del lesa namenjajo tudi za prodajo (Preglednica 12).

Preglednica 12: Način izvedbe del glede na vrsto opravil

Vrsta opravila	Izvedba del						Skupaj
	Sam	Družina	Sorodniki	Izvajalsko podjetje	Kupci lesa	Ne opravljam	
	Delež (%)						
Sečnja	50	35	8	7	0	0	100
Spravilo	35	33	30	2	0	0	100
Prevoz	48	15	5	7	25	0	100
Gojitvena in varstvena dela	55	33	8	2	0	2	100

Anketirance smo povprašali tudi o tem, kako izvajajo posamezne delovne operacije: ali to počnejo sami ali imajo ob sebi še koga, bodisi da gre za skupino ali posamezno osebo s katero lastnik gozda tvori par. Pomemben nasvet za bolj varno delo v gozdu – v gozdu nikoli ne delamo sami (Beguš, 2007). Na to načelo nas vsak dan opozarja tudi javna gozdarska služba. Rezultati so pokazali, da še vedno preveč lastnikov dela samih, sploh v najmanjšem velikostnem razredu, kjer samih dela kar 50 % anketirancev. V ostalih velikostnih razredih gozdne posesti pa prevladuje delo v paru, ki je najpogostejše v velikostnem razredu od 5,00 do 9,99 ha površine gozda (Preglednica 13).

Preglednica 13: Način izvedbe del glede na število udeležencev pri delu

Površina gozda (ha)	Izvedba del		
	Sam	V paru	V skupini
	Delež (%)		
Do 9,99	50	50	0
Od 1,00 do 4,99	20	50	30
Od 5,00 do 9,99	10	80	10
10 in več	0	60	40

7.5.2 Rezultati znotraj lastnikov, ki niso organizirani v okviru DLG pod Gorjanci

V skupini lastnikov, ki niso včlanjeni v DLG pod Gorjanci po analizi anketnih vprašalnikov ugotavljamo, da je tukaj višji delež lastnikov, ki opravljajo sečnjo in spravilo sami, nekoliko manjši pa je delež prevoza ter gojitvenih del, katere bi opravil lastnik sam. Pri tej skupini je tudi več lastnikov, ki najamejo izvajalsko podjetje za opravljanje dela v gozdu, več pa je tudi lastnikov, ki ta opravila prepustijo kupcem lesa. Ne smemo pozabiti omeniti tudi treh anketirancev, ki v svojem delu ne sekajo in posledično ne opravljajo niti spravila, niti prevoza ter gojitvenih del. Slednjih ne opravlja kar 33 % vprašanih

(Preglednica 14), kar je bistvena razlika v primerjavi z lastniki iz DLG pod Gorjanci, kjer gojitvenih del ne opravlja le 2 % anketirancev (Preglednica 12).

Preglednica 14: Način izvedbe del glede na vrsto opravil

Vrsta opravila	Izvedba del						Skupaj
	Sam	Družina	Sorodniki	Izvajalsko podjetje	Kupci lesa	Ne opravljam	
	Delež (%)						
Sečnja	55	13	7	13	5	7	100
Spravilo	50	13	13	12	5	7	100
Prevoz	40	15	5	15	18	7	100
Gojitvena in varstvena dela	33	25	7	2	0	33	100

Tudi pri tej vrsti lastnikov je še vedno visok delež oseb, ki se na delo v gozd odpravijo sami. Takšnih je kar 57 %, kar je več kot pri lastnikih iz DLG pod Gorjanci. V drugih velikostnih razredih po površini gozda pa prevladuje delo v paru ali skupini. Pri tej skupini se jih v velikostnem razredu od 10 ha naprej celo več odpravi na delo v skupini kot pa v paru, kar pa je najpomembneje – v nobenem primeru pa nikoli sami (Preglednica 15).

Preglednica 15: Način izvedbe del glede na število udeležencev pri delu

Površina gozda (ha)	Izvedba del		
	Sam	V paru	V skupini
	Delež (%)		
Do 9,99	57	43	0
Od 1,00 do 4,99	30	70	0
Od 5,00 do 9,99	0	80	20
10 in več	0	30	70

7.6 IZKUŠNJE Z DELOM V GOZDU

7.6.1 Rezultati znotraj DLG pod Gorjanci

Izračunali smo zanimiv podatek – povprečje let izkušenj z delom v gozdu, ki znaša 34 let. To nakazuje, da so lastniki gozdov vajeni dela že od mladosti naprej.

7.6.2 Rezultati znotraj lastnikov, ki niso organizirani v okviru DLG pod Gorjanci

Pri računanju povprečja let izkušenj z delom v gozdu smo pri tej skupini upoštevali 39 anketiranih lastnikov gozda, saj je samo eden odgovoril, da nima izkušenj oziroma da

izkušnje znašajo 0 let. To je eden izmed treh lastnikov, ki v svojem gozdu ne gospodarita. Ostala dva anketirancata sta napisala svoja leta izkušenj, kljub temu da (več) ne gospodarita v svojem gozdu.

Povprečje let izkušenj z delom v gozdu tako znaša 40 let. Leta izkušenj so višja kot pri anketirancih iz DLG pod Gorjanci, kar je bil tudi pričakovan podatek glede na povprečno starost v tej skupini, ki je tudi višja.

7.7 OPREMLJENOST Z MOTORNI MI ŽAGAMI

7.7.1 Rezultati znotraj DLG pod Gorjanci

Osnovno orodje sekača je motorna žaga, katere uporaba se je začela v 50. letih prejšnjega stoletja. Od začetkov njene uporabe pa do danes je tehnološko močno napredovala, poleg tega pa so sodobne motorne žage tudi bolj prijazne zdravju sekača (Zgodovina motornih žag ... , 2012 – 2015).

Pri naši raziskavi ima največ anketirancev (62 %) motorno žago proizvajalca Stihl, katere je po navedbi njihovega pooblaščenega prodajalca v Sloveniji tudi najbolje prodajana znamka bencinskih motornih žag na svetu (Motorne žage ... , 2015) . Po pogostosti pa ji iz naše analize sledi sledijo motorne žage Husqvarna z 33 % uporabnikov (Preglednica 16). Sledi znamka Jonsered z 3 % ter znamka Dolmar, katero ima samo eden od anketirancev. Pri izbiri proizvajalca ima najverjetneje največji vpliv navezanost lastnika na neko ime ter priporočila znancev.

Preglednica 16: Delež motornih žag po proizvajalcih

Znamka	Število	Delež (%)
Husqvarna	21	33
Stihl	39	62
Jonsered	2	3
Dolmar	1	2
Skupaj	63	100

Kot je že bilo ugotovljeno v dosedanjih raziskavah (Ahačič 2012, Gerečnik 2000, Marenče 1997, Rutar 2010, Verderber 2010), smo tudi mi prišli do ugotovitve, da število motornih žag narašča z večanjem gozdne posesti (Preglednica 17).

Preglednica 17: Število motornih žag na posestnika glede na velikost posesti

Površina gozda (ha)	Število motornih žag	Število motornih žag na posestnika
Do 0,99	10	1
Od 1,00 do 4,99	16	1,6
Od 5,00 do 9,99	17	1,7
10 in več	20	2

Kar se tiče starosti, se največ motornih žag (33 %) nahaja v starostni skupini do 5 let. Nato delež po starosti pada. Čeprav najmanjši, je precej visok delež (13 %) motornih žag, ki imajo nad 15 let, vendar ima večina lastnikov tako starih motornih žag še novejšo žago (Preglednica 18). Samo eden od anketirancev je bil takšen, ki je imel samo eno motorno žago in to starejšo od 15 let.

Preglednica 18: Število motornih žag po starostnih skupinah

	Starostni motornih žag (leta)			
	do 5	od 5 do 10	od 10 do 15	nad 15
Število motornih žag	21	18	16	8
Delež (%)	33	29	25	13

Iz analize lahko zaključimo, da so lastniki iz DLG pod Gorjanci opremljeni z dokaj sodobnimi motornimi žagami, ki so tudi primernejše in bolj varne za delo.

7.7.2 Rezultati znotraj lastnikov, ki niso organizirani v okviru DLG pod Gorjanci

Tudi znotraj te skupine prevladujejo motorne žage znamke Stihl, katerih je celo 70 % vseh motornih žag. Z 26 % sledijo motorne žage znamke Husqvarna ter z samo 2 % znamka Jonsered ter Dolmar. Druge znamke se v naši raziskavi ne pojavljajo (Preglednica 19).

Vseh motornih žag skupaj je 58, kar je za 5 manj kot pri prvi skupini, vendar so v tej skupini bili tudi trije lastniki, ki žage sploh nimajo. Povezani v DLG pod Gorjanci jo imajo prav vsi.

Preglednica 19: Delež motornih žag po proizvajalcih

Znamka	Število	Delež (%)
Husqvarna	15	26
Stihl	41	70
Jonsered	1	2
Dolmar	1	2
Skupaj	58	100

Največ motornih žag imajo lastniki z največjo gozdno posestjo. Tukaj je le v največjem velikostnem redu primerljivo število motornih žag, na manjši posesti pa je žag manj v primerjavi z rezultati med lastniki, ki so povezani v DLG pod Gorjanci. V prvem velikostnem razredu imajo lastniki v povprečju manj kot eno žago na posestnika – trije lastniki namreč žage sploh nimajo (Preglednica 20).

Preglednica 20: Število motornih žag na posestnika glede na velikost posesti

Površina gozda (ha)	Število motornih žag	Število motornih žag na posestnika
Do 0,99	7	0,7
Od 1,00 do 4,99	14	1,4
Od 5,00 do 9,99	15	1,5
10 in več	21	2,1

Lastniki iz druge skupine imajo največ motornih žag starosti od 5 do 10 let (Preglednica 21), medtem ko imajo lastniki iz DLG pod Gorjanci večino motornih žag starosti do 5 let (Preglednica 18). Iz tega lahko sklepamo, da imajo slednji sodobnejše, posledično tudi boljše opremljene motorne žage.

Preglednica 21: Število motornih žag po starostnih skupinah

	Starostni motornih žag (leta)			
	do 5	od 5 do 10	od 10 do 15	nad 15
Število motornih žag	20	22	11	5
Delež (%)	34	38	19	9

7.8 UPORABA BIO OLJA

7.8.1 Rezultati znotraj DLG pod Gorjanci

Na vprašanje, ali lastniki pri delu v svojem gozdu uporabljajo bio olja, jih je kar 80 % odgovorilo pritrdilno, kar kaže na visoko ekološko ozaveščenost lastnikov gozdov (Preglednica 22). Še vedno pa bi lahko bil ta delež višji, saj je vsaka kapljica olja, ki pristane v naravi, vir onesnaževanje gozdnega ekosistema.

Preglednica 22: Delež uporabnikov bio olja

	Uporaba bio olja		
	Da	Ne	Skupaj
Število	32	8	40
Delež (%)	80	20	100

7.8.2 Rezultati znotraj lastnikov, ki niso organizirani v okviru DLG pod Gorjanci

Pri tej skupini lastnikov smo upoštevali samo 37 lastnikov, ki delajo v gozdu. Rezultati so naslednji:

Več kot polovica vprašanih uporablja bio olja (Preglednica 23), kar je pohvalno, vendar je tukaj večji delež tistih, ki bio olja ne uporabljajo, kot pa pri DLG pod Gorjanci, kar kaže na nekoliko manjšo okoljsko ozaveščenost, vendar se stanje izboljšuje, če podatek primerjamo s starejšimi raziskavami.

Preglednica 23: Delež uporabnikov bio olja

	Uporaba bio olja		
	Da	Ne	Skupaj
Število	25	12	37
Delež (%)	68	32	100

7.9 OPREMLJENOST S TRAKTORJI

7.9.1 Rezultati znotraj DLG pod Gorjanci

Število vseh traktorjev je 45. Trije lastnika gozda so brez traktorja, 8 lastnikov pa je takšnih, ki imajo doma vsak po dva traktorja. Brez traktorja je eden lastnik iz velikostnega razreda do 0,99 ha, eden iz velikostnega razreda od 1,00 do 4,99 ha in eden iz velikostnega razreda od 10 ha naprej.

Po izvedeni analizi ugotovimo, da ima največ anketiranih lastnikov (25 %) iz DLG pod Gorjanci traktorje znamke Zetor, sledijo ji znamka IMT z 18 % ter znamka Steyr z 11 %. Ostalih vrst traktorjev je pod 10 %, po pogostosti navzdol pa si sledijo: Fendt, Ursus, John Deere, Same, Landini, Massey Ferguson, Hurlimann, Kioti, Univerzal, Deutz (Preglednica 24).

Preglednica 24: Pregled znamk traktorjev in njihovih deležev

Znamka traktorja	Število traktorjev	Delež (%)
Ursus	3	7
Zetor	11	25
IMT	8	18
John Deere	3	7
Same	3	7
Landini	2	4
Fendt	4	9
Steyr	5	11
Hurlimann	1	2
Kioti	1	2
Massey Ferguson	2	4
Univerzal	1	2
Deutz	1	2

Slika 4: Ustrezno opremljen kmetijski traktor za delo v gozdu, z gozdarsko nadgradnjo, znamka Landini. Lastnik traktorja je član DLG pod Gorjanci. (Foto: P. Žlogar)

Po pričakovanjih ugotavljamo, da število traktorjev narašča z naraščanjem velikosti gozdne površine. Tako je najvišje število traktorjev v največjem velikostnem razredu (Preglednica 25).

Preglednica 25: Prikaz števila traktorjev po velikosti gozdne posesti

Površina gozda (ha)	Število traktorjev	Število traktorjev na posestnika
Do 0,99	9	0,9
Od 1,00 do 4,99	11	1,1
Od 5,00 do 9,99	11	1,1
10 in več	14	1,4

Glede starosti ugotavljamo, da je največ traktorjev (56 %) starejših od 20 let, kar 22 % pa sodi v starostni razred od 5,0 do 9,9 let (Preglednica 26). V splošnem imajo lastniki starejše traktorje.

Preglednica 26: Pregled števila traktorjev po starostnih razredih

Starostni razred (let)	do 4,9	od 5,0 do 9,9	od 10,0 do 14,9	od 15,0 do 19,9	nad 20	Skupaj
Število traktorjev	4	10	2	4	25	45
Delež (%)	9	22	4	9	56	100

V nadaljnji analizi ugotavljamo, da se z večanjem gozdne posesti zmanjšuje povprečna starost traktorjev (Preglednica 27).

Preglednica 27: Pregled povprečnih starosti po velikostnih razredih gozdnih površin

Površina gozda (ha)	Povprečna starost (let)	Število traktorjev
Do 0,99	26	9
Od 1,00 do 4,99	21	11
Od 5,00 do 9,99	20	11
10 in več	12	14

Največ traktorjev, mlajših od 5 let, je v velikostnem razredu nad 10 ha gozdne posesti, Največ traktorjev starosti nad 20 let je v prvem velikostnem razredu, najmanj pa v zadnjem – največjem velikostnem razredu.

Lastnike smo povprašali tudi o gozdarski nadgradnji traktorja. Nihče namreč nima profesionalnega gozdarskega traktorja, ampak gre večinoma za kmetijske traktorje, od katerih so nekateri prilagojeni za delo v gozdu. Ugotavljamo, da je tudi kmetijskih traktorjev z gozdarsko nadgradnjo zelo malo (Preglednica 28). Večina lastnikov v svojem

gozdu dela z navadnimi traktorji, brez dodatne opreme oziroma prilagoditve za delo v gozdu, kar je zelo vprašljivo in hkrati tudi neprimerno.

Preglednica 28: Delež traktorjev z gozdarsko nadgradnjo

Površina gozda (ha)	Gozdarska nadgradnja	
	Lastniki traktorjev z gozdarsko nadgradnjo	Delež (%)
Do 0,99	0	0
Od 1,00 do 4,99	0	0
Od 5,00 do 9,99	2	5
10 in več	3	8
Skupaj	5	14

Anketirani lastniki iz DLG pod Gorjanci imajo primerne traktorje, predvsem glede na njihovo moč, saj jih je večina močnejših od 60 kW. Traktorjev, ki bi imeli manj moči kot 20 kW, praktično ni zaslediti (Preglednica 29).

Preglednica 29: Deleži traktorjev razporejeni v velikostne razrede po moči (kW)

	Moč (kW)			
	do 19,9	od 20,0 do 39,9	od 40,0 do 59,9	nad 60
Število traktorjev	0	10	15	20
Delež (%)	0	22	33	45

V prvem in drugem velikostnem razredu po površini prevladujejo traktorji moči med 40,0 in 59,9 kW, v zadnjih dveh velikostnih razredih pa traktorji močnejši od 60 kW.

7.9.2 Rezultati znotraj lastnikov, ki niso organizirani v okviru DLG pod Gorjanci

V tej skupini je vseh traktorjev 44. Štirje lastniki ga sploh nimajo: trije so iz najmanjšega velikostnega razreda do 0,99 ha gozda in eden iz velikostnega razreda od 1,00 do 4,99 ha gozda. Kar 8 anketiranih lastnikov ima po 2 traktorja, kar je enako kot znotraj prve skupine.

Z 30 % je najpogostejša znamka IMT, sledi znamka Zetor z 18 %, nato pa sta z 16 % izenačeni znamki Steyr in Massey Ferguson. Na lestvici se nahajata z enakim deležem še znamki Univerzal in Deutz. Najmanjši delež zastopajo traktorji Tomo Vinković, Same, Štore, New Holland ter John Deere (Preglednica 30).

Preglednica 30: Pregled znamk traktorjev in njihovih deležev

Znamka traktorja	Število traktorjev	Delež (%)
IMT	13	30
Tomo Vinković	1	2
Steyr	7	16
Same	1	2
Univerzal	2	5
Massey Ferguson	7	16
Zetor	8	18
Deutz	2	5
Štore	1	2
New Holland	1	2
John Deere	1	2

Slika 5: 36 let star gozdarsko opremljen traktor IMT – 558, last lastnika, ki ni član DLG pod Gorjanci (Foto: P. Žlogar)

Traktor IMT – 558 na fotografiji je zaradi rednega in pravilnega vzdrževanja še vedno brezhiben in uporaben pri delu v gozdu (Slika 5).

Slika 6: Gozdarsko prilagojen traktor Massey – Ferguson, last lastnika gozda, ki ni član DLG pod Gorjanci (Foto: P. Žlogar)

Tudi znotraj te skupine število traktorjev narašča z večanjem gozdne posesti (Preglednica 31). V prvih dveh velikostnih razredih po površini gozdne posesti imajo večje število traktorjev lastniki iz DLG pod Gorjanci (Preglednica 25), v zadnjih dveh razredih pa lastniki iz druge skupine anketirancev (Preglednica 31).

Preglednica 31: Prikaz števila traktorjev po velikosti gozdne posesti ter prikaz števila traktorjev po osebi

Površina gozda (ha)	Število traktorjev	Število traktorjev na posestnika
Do 0,99	7	0,7
Od 1,00 do 4,99	9	0,9
Od 5,00 do 9,99	13	1,3
10 in več	15	1,5

Največji delež traktorjev je starejših od 20 let, sledijo v starosti od 5,0 do 9,9 let (Preglednica 32).

Preglednica 32: Pregled števila traktorjev po starostnih razredih

Starostni razred (let)	do 4,9	od 5,0 do 9,9	od 10,0 do 14,9	od 15,0 do 19,9	nad 20	Skupaj
Število traktorjev	4	5	3	3	29	44
Delež (%)	9	11	7	7	66	100

Najmlajše ter verjetno najsodobnejše traktorje imajo lastniki z največjo gozdno posestjo – tu znaša povprečna starost 16 let. Z manjšanjem gozdne površine narašča starost traktorjev (Preglednica 33). Če primerjamo te rezultate z rezultati ankete DLG pod Gorjanci (Preglednica 27), vidimo da imajo lastniki gozdov iz DLG pod Gorjanci nekoliko mlajše

traktorje. Morda je razlog temu tudi v dejstvu, da so povezani lastniki bolj informirani glede možnosti nakupa nove mehanizacije.

Preglednica 33: Pregled povprečnih starosti po velikostnih razredih gozdnih površin

Površina gozda (ha)	Povprečna starost (let)	Število traktorjev
Do 0,99	26	7
Od 1,00 do 4,99	24	9
Od 5,00 do 9,99	24	13
10 in več	16	15

V vseh velikostnih razredih prevladujejo traktorji, starejši od 20 let.

Gozdarsko nadgradnjo imajo le trije, kar je manj kot pri anketiranih lastnikih iz DLG pod Gorjanci. Tudi tukaj se traktorji z gozdarsko nadgradnjo nahajajo le znotraj velikosti gozdne posesti nad 5,00 ha (Preglednica 34).

Preglednica 34: Delež traktorjev z gozdarsko nadgradnjo po velikostnih razredih gozdne posesti

Površina gozda (ha)	Gozdarska nadgradnja	
	Lastniki, ki jo imajo	Delež (%)
Do 0,99	0	0
Od 1,00 do 4,99	0	0
Od 5,00 do 9,99	1	3
10 in več	2	6
Skupaj	3	8

Glede moči traktorjev sta izenačeni skupini od 2,0 do 39,9 kW in od 40 do 59,9 kW. Nekoliko manj je traktorjev močnejših od 60 kW. Imamo pa znotraj te skupine tudi traktor, ki ne presega 20,0 kW moči, medtem ko v DLG pod Gorjanci ni imel nihče izmed anketiranih lastnikov takšnega traktorja (Preglednica 35). Lastniki gozdov iz DLG pod Gorjanci imajo tako močnejše traktorje (Preglednica 29). Moramo pa se zavedati, da je pri delu v gozdu veliko odvisno predvsem od tehnike dela in šele nato od moči traktorja.

Preglednica 35: Deleži traktorjev razporejeni v velikostne razrede po moči (kW)

	Moč (kW)			
	do 19,9	od 20,0 do 39,9	od 40,0 do 59,9	nad 60
Število traktorjev	1	15	15	13
Delež (%)	2	34	34	30

Kot je razvidno iz analize, ni bistvenih razlik v številu traktorjev anketiranih skupin lastnikov. Razlike so predvsem v gozdarski nadgradnji ter v starosti in moči traktorjev. Lastniki gozda iz DLG pod Gorjanci imajo nekoliko sodobnejše ter močnejše traktorje.

7.10 OPREMLJENOST Z VITLI

7.10.1 Rezultati znotraj DLG pod Gorjanci

Od 40 anketiranih lastnikov jih je brez vitla 13, eden izmed lastnikov pa ima dva vitla. Tako je vseh vitlov skupaj 28.

Po znamkah je najpogostejši vitel Krpan, katerega ima kar 50 % vprašanih, nato pa vitel Tajfun z 32 % (Preglednica 36).

Preglednica 36: Pregled vitlov

Znamka vitla	Število lastnikov	Delež (%)
Krpan	14	50
Tajfun	9	32
Uniforest	3	11
Igland	2	7

Slika 7: Vitel Igland z zaščito in daljinskim vodenjem, last lastnika gozda iz DLG pod Gorjanci (Foto: P. Žlogar)

Tudi pri vitlih starost pada z večanjem velikosti gozdne posesti. Tako je povprečna starost v najmanjšem velikostnem razredu gozdne površine 14 let, v največjem velikostnem razredu pa je 8 let. Tako kot povprečna starost, narašča z večanjem površine gozdne posesti tudi število vitlov po razredih (Preglednica 37).

Preglednica 37: Povprečna starost ter deleži vitlov po velikostnih razredih površine gozda

Velikostni razred (ha)	Povprečna starost (let)	Število vitlov	Delež (%)
Do 0,99	14	6	21
Od 1,00 do 4,99	10	6	21
Od 5,00 do 9,99	10	7	25
10 in več	8	9	33

Največ anketirancev (35 %) ima vitle stare od 5,0 do 9,9 let, tej starosti pa z 29 % sledi starost nad 15 let (Preglednica 38).

Preglednica 38: Pregled števila vitlov po starostnih razredih

	Starostni razred (let)				Skupaj
	Do 4,9	Od 5,0 do 9,9	Od 10,0 do 14,9	Nad 15	
Število vitlov	5	10	5	8	28
Delež (%)	18	35	18	29	100

Pomemben podatek pri vitlih je tudi njihova vlečna sila – prevladujejo vitli od 40,0 do 59,9 kN. Z 39 % sledijo vitli do 39,9 kN, nad 60 kN vlečne sile pa so samo trije vitli (Preglednica 39).

Preglednica 39: Pregled števila vitlov glede na njihovo vlečno silo

	Vlečna sila (kN)			Skupaj
	Do 39,9	Od 40,0 do 59,9	Nad 60	
Število vitlov	11	14	3	28
Delež (%)	39	50	11	100

Močnejših vitlov od 60 kN ne najdemo v prvih dveh velikostnih razredih. Povsod, razen v najmanjšem velikostnem razredu, prevladujejo vitli z vlečno silo od 40,0 do 59,9 kN.

7.10.2 Rezultati znotraj lastnikov, ki niso organizirani v okviru DLG pod Gorjanci

V tej skupini je brez vitla 12 lastnikov, eden lastnik pa ima 2 vitla. Število ugotovljenih vitlov je podobno kot pri lastnikih v DLG pod Gorjanci. Prevladuje znamka Krpan (38 %), sledi ji znamka Tajfun z 31 %. V tej skupini se pojavita še dve znamki, katerih pri anketirancih iz DLG nismo zasledili. To sta znamki Liv in Adler – vsaka z 3 % deležem (Preglednica 40).

Preglednica 40: Pregled vitlov

Znamka vitla	Število lastnikov	Delež (%)
Krpan	11	38
Tajfun	9	31
Uniforest	4	14
Igland	3	11
Liv	1	3
Adler	1	3

Slika 8: Vitel Adler v lasti lastnika, ki ni član DLG pod Gorjanci (Foto: P. Žlogar)

Kar se tiče povprečne starosti, imajo anketiranci iz DLG pod Gorjanci novejše vitle (Preglednici 37 in 41).

Preglednica 41: Povprečna starost ter deleži vitlov po velikostnih razredih površine gozda

Velikostni razred (ha)	Povprečna starost (let)	Število vitlov	Delež (%)
Do 0,99	19	4	14
Od 1,00 do 4,99	10	7	24
Od 5,00 do 9,99	13	9	31
10 in več	12	9	31

Največ vitlov (34 %) je starejših od 15 let, samo 14 % vitlov pa je mlajših od 5 let (Preglednica 42). Ta podrobnejša analiza nam kaže, da so lastniki iz DLG pod Gorjanci opremljeni z novejšimi vitli.

Preglednica 42: Pregled števila vitlov po starostnih razredih

	Starostni razred (let)				Skupaj
	Do 4,9	Od 5,0 do 9,9	Od 10,0 do 14,9	Nad 15	
Število vitlov	4	8	7	10	29
Delež (%)	14	28	24	34	100

Pri tej skupini je nekoliko več vitlov močnejših od 60 kN ter nekoliko manj vitlov z vlečno silo do 39,9 kN, čeprav smo pričakovali, da imajo anketiranci iz DLG pod Gorjanci močnejše vitle (Preglednica 43).

Preglednica 43: Pregled števila vitlov glede na njihovo vlečno silo

	Vlečna sila (kN)			Skupaj
	Do 39,9	Od 40,0 do 59,9	Nad 60	
Število vitlov	6	15	8	29
Delež (%)	21	52	27	100

Situacija pri opremljenosti z vitli je pri obeh skupinah podobna. Opazna razlika je le v deležu vitlov z vlečno silo nad 60 kN, saj so ti deleži znotraj te skupine bistveno večji.

Iz analize ugotovimo, da imajo anketirani lastniki iz DLG pod Gorjanci v splošnem novejšo, vendar vitle z manjšo vlečno silo.

7.11 OPREMLJENOST S POLPRIKOLICAMI

7.11.1 Rezultati znotraj DLG pod Gorjanci

Za prevoz gozdnih lesnih sortimentov anketiranci iz DLG pod Gorjanci uporabljajo predvsem kmetijske polprikolice. Gozdarsko polprikolico ima samo eden izmed anketirancev, kar znaša 3 % vseh (Preglednica 44).

Preglednica 44: Vrste polprikolic ter njihov delež

Vrsta polprikolice	Število	Delež (%)
Kmetijska	32	97
Gozdarska	1	3
Skupaj	33	100

Slika 9: Gozdarska polprikolica v lasti lastnika gozda iz DLG pod Gorjanci (Foto: M. Novak)

Slika 10: Kmetijska polprikolica v lasti lastnika gozda iz DLG pod Gorjanci (Foto: M. Novak)

Število polprikolic narašča z večanjem površine gozdne posesti, ne pa tudi povprečna starost. Najnižjo ugotavljamo pri lastnikih z največ gozda (Preglednica 45). Ob tem je seveda potrebno poudariti, da so polprikolice večinoma namenjene rabi na kmetijskih površinah, občasno in po potrebi pa tudi v gozdu.

Preglednica 45: Prikaz povprečnih starosti ter število polprikolic po velikostnih razredih

Velikostni razred (ha)	Povprečna starost (let)	Število polprikolic
Do 0,99	19	7
Od 1,00 do 4,99	18	8
Od 5,00 do 9,99	20	9
10 in več	14	9

Največ polprikolic ima nosilnosti od 4,0 do 5,9 ton (Preglednica 46).

Preglednica 46: Razpored deleža polprikolic po nosilnosti

	Nosilnost (t)		
	Do 3,9	Od 4,0 do 5,9	Nad 6
Število polprikolic	11	14	8
Delež (%)	33	43	24

7.11.2 Rezultati znotraj lastnikov, ki niso organizirani v okviru DLG pod Gorjanci

Tako kot znotraj prve, tudi znotraj druge skupine prevladujejo kmetijske polprikolice, je pa delež gozdarskih višji in znaša 6 % (Preglednica 47).

Preglednica 47: Vrste polprikolic ter njihov delež

Vrsta polprikolice	Število	Delež (%)
Kmetijska	30	94
Gozdarska	2	6
Skupaj	32	100

Tudi tukaj narašča število polprikolic z večanjem gozdne posesti (Preglednica 48).

Preglednica 48: Prikaz povprečnih starosti ter število polprikolic po velikostnih razredih

Velikostni razred (ha)	Povprečna starost (let)	Število polprikolic
Do 0,99	22	6
Od 1,00 do 4,99	23	7
Od 5,00 do 9,99	14	9
10 in več	11	10

Enako kot v prejšnji skupini lastnikov tudi tukaj prevladujejo polprikolice z nosilnostjo od 4,0 do 5,9 ton (Preglednica 49).

Preglednica 49: Razpored deleža polprikolic po nosilnost

	Nosilnost (t)		
	Do 3,9	Od 4,0 do 5,9	Nad 6
Število polprikolic	6	18	8
Delež (%)	19	56	25

Ugotavljamo, da do bistvenih razlik med obema skupinama lastnikov ne prihaja.

7.12. VZDRŽEVANJE DELOVNIH SREDSTEV

7.12.1 Rezultati znotraj DLG pod Gorjanci

Motorne žage večinoma vzdržujejo lastniki sami, le manjši del jih vzdržujejo periodično, torej redno, večina zgolj po potrebi (Preglednica 50).

Preglednica 50: Pregled vzdrževalcev in pogostosti vzdrževanja motornih žag

	Vzdrževalec			Skupaj
	Lastnik gozda	Serviser	Znanec	
Število	24	14	2	40
Delež (%)	60	35	5	100
	Pogostost vzdrževanja			Skupaj
	Večkrat letno	Enkrat letno	Po potrebi	
Število	7	7	26	40
Delež (%)	18	18	65	100

Servisiranje traktorjev večina lastnikov iz DLG pod Gorjanci (59 %) zaupa serviserju. Servise večinoma (62 %) opravljajo enkrat letno, nihče pa jih ne opravlja večkrat letno (Preglednica 51).

Preglednica 51: Pregled vzdrževalcev in pogostosti vzdrževanja traktorjev

	Vzdrževalec			Skupaj
	Lastnik gozda	Serviser	Znanec	
Število	15	22	0	37
Delež (%)	41	59	0	100
	Pogostost vzdrževanja			Skupaj
	Večkrat letno	Enkrat letno	Po potrebi	
Število	0	23	14	37
Delež (%)	0	62	38	100

Kar se tiče vzdrževanja vitlov, jih kar 86 % opravijo lastniki sami. Nihče izmed anketirancev ne opravlja vzdrževanja večkrat letno, večina (57 %) ga opravlja po potrebi (Preglednica 52).

Preglednica 52: Pregled vzdrževalcev in pogostosti vzdrževanja vitlov

	Vzdrževalec			Skupaj
	Lastnik gozda	Serviser	Znanec	
Število	24	4	0	28
Delež (%)	86	14	0	100
	Pogostost vzdrževanja			Skupaj
	Večkrat letno	Enkrat letno	Po potrebi	
Število	0	12	16	28
Delež (%)	0	43	57	100

Polprikolice vzdržuje kar 94 % lastnikov samih. Največ lastnikov opravlja vzdrževanje enkrat letno in sicer je teh 66 % (Preglednica 53).

Preglednica 53: Pregled vzdrževalcev in pogostosti vzdrževanja polprikolic

	Vzdrževalec			Skupaj
	Lastnik gozda	Serviser	Znanec	
Število	30	1	1	32
Delež (%)	94	3	3	100
	Pogostost vzdrževanja			Skupaj
	Večkrat letno	Enkrat letno	Po potrebi	
Število	1	21	10	32
Delež (%)	3	66	31	100

Lastniki gozdov najpogosteje sami vzdržujejo svoja delovna sredstva – to velja predvsem za motorne žage, vitle in polprikolice, medtem ko vzdrževanje traktorja večinoma raje prepustijo serviserju. Gre očitno za bolj zahtevno opravilo, zato je takšna odločitev tudi pričakovana. Vzdrževanje večinoma opravljajo enkrat letno ali po potrebi.

7.12.2 Rezultati znotraj lastnikov, ki niso organizirani v okviru DLG pod Gorjanci

Tudi anketiranci iz druge skupine lastnikov gozdov večino motornih žag servisirajo sami. Večina (38 %) motorne žage servisira enkrat letno (Preglednica 54).

Preglednica 54: Pregled vzdrževalcev in pogostosti vzdrževanja motornih žag

	Vzdrževalec			Skupaj
	Lastnik gozda	Serviser	Znanec	
Število	20	12	5	37
Delež (%)	54	32	14	100
	Pogostost vzdrževanja			Skupaj
	Večkrat letno	Enkrat letno	Po potrebi	
Število	11	14	12	37
Delež (%)	30	38	32	100

Polovica lastnikov gozdov, ki niso člani DLG pod Gorjanci, servise traktorjev opravijo sami ter večinoma po potrebi. Večkrat letno servisira 6 % anketiranih lastnikov (Preglednica 55).

Preglednica 55: Pregled vzdrževalcev in pogostosti vzdrževanja traktorjev

	Vzdrževalec			Skupaj
	Lastnik gozda	Serviser	Znanec	
Število	18	10	8	36
Delež (%)	50	28	22	100
	Pogostost vzdrževanja			Skupaj
	Večkrat letno	Enkrat letno	Po potrebi	
Število	2	13	21	36
Delež (%)	6	36	58	100

Tudi pri tej skupini lastnikov gozdov, večino vzdrževanja (75 %) vitlov opravijo kar lastniki sami. Pogostost vzdrževanja je odvisna od potrebe (Preglednica 56).

Preglednica 56: Pregled vzdrževalcev in pogostosti vzdrževanja vitlov

	Vzdrževalec			Skupaj
	Lastnik gozda	Serviser	Znanec	
Število	21	7	0	28
Delež (%)	75	25	0	100
	Pogostost vzdrževanja			Skupaj
	Večkrat letno	Enkrat letno	Po potrebi	
Število	2	7	19	28
Delež (%)	7	25	68	100

Pri tej skupini je delež lastnikov, ki opravljajo vzdrževanje sami, manjši, vendar z 72 % še vedno prevladuje. Večina lastnikov opravlja vzdrževanje po potrebi (Preglednica 57).

Preglednica 57: Pregled vzdrževalcev in pogostosti vzdrževanja polprikolic

	Vzdrževalec			Skupaj
	Lastnik gozda	Serviser	Znanec	
Število	23	3	6	32
Delež (%)	72	9	19	100
	Pogostost vzdrževanja			Skupaj
	Večkrat letno	Enkrat letno	Po potrebi	
Število	0	5	27	32
Delež (%)	0	16	84	100

Znotraj te skupine lastniki najpogosteje kar sami vzdržujejo vse delovne stroje, za razliko od prve skupine. Prav tako je znotraj te skupine več takšnih, ki vzdrževanje zaupajo znancu. Večino delovnih strojev lastniki vzdržujejo po potrebi.

7.13 USPOSOBLJENOST ZA DELO V GOZDU

7.13.1 Rezultati znotraj DLG pod Gorjanci

Usposobljenost za delo v gozdu je ena pomembnejših prvin za delo v gozdu – predvsem z vidika varnosti pri delu. Za sečnjo in spravilo je večina naših anketirancev pridobila znanje od svojega očeta ali starega očeta, znanje o gojenju in varstvu gozdov pa večina iz tečajev oziroma šolanja. Od sorodnikov, znancev in prijateljev jih je znanje pridobilo precej manj. Majhen pa je tudi delež tistih, ki nimajo nobenega znanja, kar je pozitivno. Lastniki so se na tečaju najpogosteje izobraževali s področja gojenja in varstva, najmanj pa o spravilu (Preglednica 58).

Preglednica 58: Načini pridobivanja znanja za delo v gozdu po različnih delovnih opravilih

	Način pridobivanja znanja				
	Od očeta, starega očeta	Od sorodnikov	Od znancev, prijateljev	Na tečajih, v šoli	Nimam znanja
Oprava	Delež (%)				
Sečnja	50	0	5	43	2
Spravilo	65	5	2	23	5
Gojenje in varstvo	18	0	0	70	12

Večina anketiranih lastnikov gozdov iz DLG pod Gorjanci ima opravljene vse tečaje, ali pa ima posamezen tečaj opravljen vsaj eden izmed družinskih članov. Dokaj visoko je tudi zanimanje za udeležbo na katerem od tečajev. Velik odstotek pa je lastnikov, ki se ne

nameravajo udeležiti tečaja za varno delo z gojitvenimi orodji. Takšnega tečaja se je v preteklosti udeležilo najmanj anketirancev (Preglednica 59).

Preglednica 59: Pregled opravljenih tečajev

Vrsta tečaja	Stanje opravljenih tečajev				
	Lastnik ima opravljen tečaj	Tečaj ima opravljen družinski član	Lastnik se namerava udeležiti tečaja	Tečaja se namerava udeležiti družinski član	Tečaja se ne namerava udeležiti nihče iz lastnikove družine
Varno delo z motorni žago	43	30	25	2	0
Spravilo lesa s traktorjem	35	28	20	15	2
Vzdrževanje motorne žage	43	25	17	10	5
Varno delo z gojitvenimi orodji	30	28	10	7	25

Anketirance smo povprašali tudi o subjektivnem mnenju, ali se jim zdi, da potrebujejo več znanja za delo v gozdu. Na to vprašanje jih je 53 % odgovorilo pritrdilno.

7.13.2 Rezultati znotraj lastnikov, ki niso organizirani v okviru DLG pod Gorjanci

Pri tej skupini anketirancev je največ lastnikov gozdov, podobno kot v prejšnji skupini, pridobilo znanje od očeta ali starega očeta. Ta vrsta informacij prevladuje pri vseh treh vrstah opravil, najvišji delež pa je pri sečnji, kjer je znanje od prednikov dobilo kar 70 % anketiranih lastnikov. Visok delež lastnikov pa ima kljub temu opravljenih kar nekaj tečajev, saj so šele kasneje začeli s takšnim pridobivanjem znanja, primarni vir informacij pa so bili predniki (Preglednica 60).

Preglednica 60: Načini pridobitve znanja za delo v gozdu po različnih delovnih opravilih

	Način pridobitev znanja				
	Od očeta, starega očeta	Od sorodnikov	Od znancev, prijateljev	Iz tečajev, šole	Nimam znanja
Opravila	Delež (%)				
Sečnja	70	5	8	10	7
Spravilo	50	8	25	7	10
Gojenje in varstvo	40	0	15	12	33

Največ lastnikov ima opravljen tečaj iz varnega dela z motorno žago, najmanj pa iz varnega dela z gojitvenimi orodji, kar je podobno kot pri anketirancih iz DLG pod

Gorjanci. Je pa znotraj druge skupine bistveno manj zanimanja po dodatnem izobraževanju v smislu tečajev, kar je pomembna ugotovitev in razlika med obema skupinama (Preglednica 61).

Preglednica 61: Pregled opravljenih tečajev

Vrsta tečaja	Stanje opravljenih tečajev				
	Lastnik ima opravljen tečaj	Tečaj ima opravljen družinski član	Lastnik se namerava udeležiti tečaja	Tečaja se namerava udeležiti družinski član	Tečaja se ne namerava udeležiti nihče iz družine lastnika
Varno delo z motorno žago	67	18	0	0	15
Spravilo lesa s traktorjem	63	18	0	12	7
Vzdrževanje motorne žage	48	13	7	5	27
Varno delo z gojitvenimi orodji	20	10	15	15	40

Na vprašanje »Ali menite da potrebujete za delo v gozdu več znanja?«, jih je več kot polovica (kar 65 %) odgovorilo z »ne«. To je verjetno tudi vzrok za tako majhno zanimanje za obiskovanje tečajev. Vzrok za manjše obiskovanje tečajev, med nepovezanimi lastniki gozdov, je lahko tudi v dejstvu, da ti nimajo toliko informacij o terminih in odvijanju tečajev, kot jih imajo povezani. Slednji lahko namreč opravljajo tečaje v organizaciji DLG pod Gorjanci.

7.14 OSEBNA VAROVALNA OPREMA (OVO) IN KOMPLET PRVE POMOČI

7.14.1 Rezultati znotraj DLG pod Gorjanci

Anketiranci iz DLG pod Gorjanci so z osebno varovalno opremo dobro opremljeni in jo tudi razmeroma redno uporabljajo. Zaščitno čelado ima celo vsak od anketirancev, pri tem je le eden ne uporablja. Nekoliko manjši delež je pri uporabi zaščitnih rokavic, saj jih veliko meni, da rokavice niso udobne in da raje nosijo navadne delavske rokavice (Preglednica 62).

Preglednica 62: Deleži osebne varovalne opreme, ki jo lastniki imajo in jo uporabljajo

	Lastnik ima		Lastnik uporablja	
	Da	Ne	Da	Ne
OVO	Delež (%)			
Zaščitna čelada	100	0	97	3
Vizir (zaščitna mrežica)	97	3	80	20
Glušniki	88	12	85	15
Zaščitne hlače	95	5	95	5
Zaščitna obutev	85	15	78	22
Zaščitne rokavice	95	5	65	35

Izmed vseh 40 anketirancev je 43 % lastnikov, ki imajo vso opremo in jo tudi vso uporabljajo pri delu v gozdu. Največji delež lastnikov, ki uporabljajo vso osebno varovalno opremo je v največjem velikostnem razredu gozdne posesti, saj jo uporablja 70 % anketirancev. Najmanjši delež lastnikov, ki imajo in tudi v celoti uporabljajo OVO pa je v velikostnem razredu od 1,00 do 4,99 ha (Preglednica 63).

Preglednica 63: Prikaz deleža lastnikov, ki imajo in uporabljajo vso osebno varovalno opremo

Velikost posesti	Število lastnikov	Delež (%)
Do 0,99	3	30
Od 1,00 do 4,99	2	20
Od 5,00 do 9,99	5	50
10 in več	7	70
Skupaj	17	43

Kot vzrok, zakaj ne uporabljajo osebne varovalne opreme, jih večina navaja, da jih OVO ovira pri delu. Predvsem jih motijo glušniki, zaradi katerih ne slišijo okolice, vizir, zaradi katerega ne vidijo dobro poteka dela, ter že prej omenjene neudobne rokavice, zaradi katerih imajo zmanjšan občutek za delo. Eden izmed anketirancev pa je mnenja, da ga OVO pri delu ne varuje, zato je ne uporablja.

Prvo pomoč ima pri delu v gozdu s seboj 65 % anketirancev (Preglednica 64). Tukaj je mišljen tudi komplet prve pomoči, ki se nahaja kot obvezna oprema v osebnih vozilih. Na deloviščih bi bil odstotek kompleta prve pomoči zato bistveno nižji.

Preglednica 64: Opremljenost s prvo pomočjo pri delu v gozdu

	Prva pomoč		
	Da	Ne	Skupaj
Število lastnikov	26	14	40
Delež (%)	65	35	100

7.14.2 Rezultati znotraj lastnikov, ki niso organizirani v okviru DLG pod Gorjanci

Lastniki gozdov, ki niso včlanjeni v DLG pod Gorjanci, so v večini primerno opremljeni, saj ima večino osebne varovalne opreme več kot 80 % anketirancev, manj jih ima le zaščitne hlače in zaščitno obutev. Nekoliko slabše pa to opremo tudi uporabljajo – samo v primeru zaščitne mrežice oziroma vizirja ga uporabljajo vsi tisti, ki to opremo imajo. Najpogosteje uporabljajo zaščitno čelado, najmanj pa zaščitno obutev, saj jo uporablja le 42 % anketirancev (Preglednica 65).

Preglednica 65: Deleži osebne varovalne opreme, ki jo lastniki imajo in jo uporabljajo

OVO	Lastnik ima		Lastnik uporablja	
	Da	Ne	Da	Ne
	Delež (%)			
Zaščitna čelada	87	13	85	15
Vizir (zaščitna mrežica)	82	18	82	18
Glušniki	87	13	67	33
Zaščitne hlače	75	25	75	25
Zaščitna obutev	47	53	42	58
Zaščitne rokavice	80	20	75	25

Če pa pogledamo, koliko je takšnih lastnikov, ki imajo in tudi uporabljajo popolno osebno varovalno opremo, je ta delež nekoliko nižji kot pri anketirancih iz DLG pod Gorjanci, saj znaša le 27 %. Največ lastnikov z vso osebno varovalno opremo je v tretjem ter četrtem velikostnem razredu, najmanj pa v velikostnem razredu do 0,99 ha gozda. Opremljenost z osebno varovalno opremo torej narašča z večanjem velikosti gozdne posesti (Preglednica 66).

Preglednica 66: Prikaz deleža lastnikov, ki imajo in uporabljajo vso osebno varovalno opremo

Velikost posesti	Število lastnikov	Delež (%)
Do 0,99	1	10
Od 1,00 do 4,99	2	20
Od 5,00 do 9,99	4	40
10 in več	4	40
Skupaj	11	27

Kot vzrok, zakaj ne uporabljajo osebne varovalne opreme, jih je 38 % odgovorilo, da je osebna varovalna oprema predraga, 35 % jih je navedlo, da jih osebna varovalna oprema ovira pri delu, 27 % vprašanih pa je mnenja, da jim v primeru nezgode osebna varovalna oprema ne more pomagati oziroma rešiti življenja.

Pri delu v gozdu ima komplet prve pomoči s sabo 60 % anketirancev (Preglednica 67), kar je nekoliko manjši delež kot pri anketirancih iz DLG pod Gorjanci. Tudi tukaj moramo upoštevati pakete prve pomoči, ki se nahajajo kot obvezna oprema v osebnih vozilih.

Preglednica 67: Opremljenost s prvo pomočjo pri delu v gozdu

	Prva pomoč		Skupaj
	Da	Ne	
Število lastnikov	24	16	40
Delež (%)	60	40	100

7.15 NEZGODE PRI DELU

7.15.1 Rezultati znotraj DLG pod Gorjanci

Poškodb pri delu je bilo vsega skupaj 7 (Preglednica 68), eden izmed lastnikov se je poškodoval celo dvakrat; enkrat je imel poškodbo na trupu in enkrat na roki. Ena izmed poškodb na roki se je zgodila pri spravi zaradi zdrsa po mokrem lesu, ostale poškodbe (6 poškodb) pa so se vse zgodili pri sečnji. Kar štirikrat je bil vzrok nepravilno prežagovanje napetih in stisnjenih vlaken, enkrat prelom sušice in enkrat padec veje z drevesa pri podiranju. Največ vseh poškodb je bilo na predelu rok.

Preglednica 68: Pregled poškodovanih lastnikov z mestom poškodbe

	Mesto poškodbe				Skupaj
	Glava	Trup	Roke	Noge	
Število poškodovancev	1	1	3	2	7
Delež (%)	14	14	43	29	100,00

Nezgode s smrtnim izidom med družinskimi člani anketirancev v naši raziskavi nismo zabeležili.

7.15.2 Rezultati znotraj lastnikov, ki niso organizirani v okviru DLG pod Gorjanci

Pri tej skupini lastnikov je bilo vsega skupaj 6 poškodb, vendar moramo upoštevati, da znotraj te skupine delo v gozdu opravlja le 37 oseb in ne vseh 40, ki so bili zajeti v raziskavo. Več poškodb je pri lastnikih z manj gozda.

Kar polovico poškodb je bilo v teh primerih na nogah. Sledijo poškodbe glave in nato poškodbe rok (Preglednica 69). Štiri poškodbe so se zgodile pri sečnji, pri eni poškodbi je bil vzrok nepravilna uporaba vejnika pri gojitvenih delih, ena poškodba pa se je zgodila pri spravilu lesa.

Preglednica 69: Pregled poškodovanih lastnikov in mesto poškodbe

	Mesto poškodbe				Skupaj
	Glava	Trup	Roke	Noge	
Število poškodovancev	2	0	1	3	6
Delež (%)	33	0	17	50	100

Tudi znotraj te skupine nismo evidentirali smrtne nezgode.

Iz prakse vemo, da veliko poškodb pri delu nastane zaradi dela v gozdu po naravnih ujmah. K sreči na novomeškem območju ni bilo večjih posledic na drevju zaradi žledu, ki je opustošil slovenski gozd februarja 2014, in morda je tudi to vzrok za manj poškodb, katerih pa je v zadnjem času drugod po Sloveniji precej, ravno zaradi sanacije poškodovanih sestojev.

8 RAZPRAVA

Z analizo odgovorov na anketni vprašalnik smo dobili vpogled v značilnosti gospodarjenja lastnikov gozdov ter informacije o njihovi opremljenosti za delo v gozdu. Pri tem smo dobili tudi primerjavo med lastniki gozdov, ki so včlanjeni v DLG pod Gorjanci, torej medsebojno povezani, ter lastniki, ki to niso.

Z raziskavo in analizo smo potrdili naše hipoteze. Ugotovili smo, da so za delo v gozdu bolje opremljeni tisti lastniki, ki so organizirani v DLG pod Gorjanci, čeprav smo med obema skupinama pričakovali večje razlike. Prav tako smo ugotovili, da so za delo v gozdu bolje opremljeni tisti lastniki gozdov, ki imajo večjo površino gozda. To kažejo rezultati pri obeh skupinah anketiranih lastnikov. Ugotovili smo tudi dejstvo, da je v splošnem v našem primeru opremljenost z osebno varovalno opremo boljša kot pa je bila ugotovljena v nekaterih preteklih sorodnih raziskavah (Verderber 2010, Ropret 2007, Rutar 2010), vendar je še vedno pomanjkljiva in premalo v dejanski uporabi – zlasti to velja za lastnike, ki niso organizirani oziroma povezani med seboj.

Glavne razlike med obema skupinama se kažejo tudi pri:

- izkoriščanju gozda: pri anketiranih povezanih lastnikih sekajo vsi, medtem ko pri anketiranih iz nepovezane skupine lastnikov trije sploh ne sekajo, to kaže na večjo aktivnost članov DLG pod Gorjanci,
- lastniki, ki so povezani, imajo nižjo povprečno starost, enako velja tudi za izkušnje pri delu v gozdu, kar nakazuje, da so mlajše generacije bolj pripravljene sodelovati in se povezovati,
- opravljanju gojitvenih del: pri lastnikih iz DLG pod Gorjanci gojitvenih del ne opravlja le 2 % anketirancev, medtem ko pri nepovezanih lastnikih teh del ne opravlja kar 33 % vprašanih,
- opremljenosti z motornimi žagami: imajo jo vsi anketirani lastniki iz povezane skupine (motorne žage znotraj te skupine so tudi sodobnejše in bolje opremljene), medtem ko je trije lastniki iz nepovezane skupine nimajo,
- opremljenosti s traktorji: anketirani člani iz DLG pod Gorjanci imajo mlajše traktorje, imajo pa tudi nekoliko več traktorjev z gozdarsko nadgradnjo, torej takšne, ki so primernejši za delo v gozdu,
- opremljenost z vitli: lastniki gozdov iz DLG pod Gorjanci imajo v povprečju novejše in močnejše vitle,
- opremljenost z gozdarskimi polprikolicami: povezani lastniki jih imajo nekoliko manj kot nepovezani,
- bio olja pogosteje uporabljajo lastniki gozdov iz DLG pod Gorjanci, iz tega lahko sklepamo, da imajo povezani lastniki gozdov več informacij in se tudi bolj zavedajo svoje odgovornosti do okolja,

- zanimanju za dodatno izobraževanje: lastniki iz DLG pod Gorjanci imajo visok interes po dodatnem izobraževanju v okviru tečajev, medtem ko je ta delež bistveno manjši pri nepovezanih lastnikih,
- opremljenosti z OVO: povezani lastniki bolj dosledno in v večjem deležu uporabljajo osebno varovalno opremo kot nepovezani lastniki, pri katerih je tudi manj takšnih, ki imajo in tudi uporabljajo popolno osebno varovalno opremo. V tem delu naše analize ugotavljamo dejansko največje razlike med povezanimi lastniki in ostalimi.

Glede na rezultate, lahko trdimo, da ima članstvo v društvu lastnikov gozdov pozitivne vplive na gospodarjenje z gozdom. Poleg tega, da so lastniki iz DLG pod Gorjanci bolj naravnani k sonaravnemu gospodarjenju in so okoljsko bolj ozaveščeni, pa ima društvo lastnikov gozdov pomembno vlogo tudi pri podajanju informacij glede (skupnega) nakupa opreme in mehanizacije. Pozitiven učinek slednjega se kaže v nekoliko boljši opremljenosti z delovnimi sredstvi pri lastnikih iz DLG pod Gorjanci. Delovna sredstva povezanih lastnikov so tudi nekoliko mlajša.

Da ima povezovanje lastnikov dober učinek na gospodarjenje z gozdom ter na opremljenost, ozaveščenost in varnost lastnikov, je bilo potrjeno tudi v preteklih raziskavah (Pezdevšek Malovrh 2010, Verderber 2010). Naloge Zveze lastnikov gozdov Slovenije, čigar član je tudi DLG pod Gorjanci, se torej uspešno uresničujejo in imajo pozitiven vpliv na gospodarjenje z gozdovi. Lastniki gozdov so preko DLG pod Gorjanci obveščeni o aktualnih razmerah in novostih v gozdarstvu, spodbujeni k izvajanju ukrepov za ohranitev gozdov, informirani o uvajanju novih tehnologij za delo v gozdu, spodbujeni k aktivnejšemu pristopu pri gospodarjenju z gozdovi, ter mnogo več. Na to smo tudi opozorili v naši raziskavi.

Pomembno nalogo pa ima DLG pod Gorjanci tudi pri organizaciji tečajev in izobraževanj, s čimer lastniki širijo in obnavljajo svoje znanje, vse to pa pripomore k bolj varnemu delu v gozdu. DLG pod Gorjanci spodbuja člane k izobraževanju, kar se odraža v visokem deležu opravljenih tečajev.

Posebej bi omenili tudi razlike na področju izvajanja gojitvenih del – ta problematika je glede realizacije tovrstnih del v zasebnih gozdovih zelo aktualna in pereča. Stanje se tudi zaradi članstva v DLG pod Gorjanci povečuje in je eden od pozitivnih rezultatov delovanja DLG pod Gorjanci in povezovanja lastnikov gozdov. Večja povezanost in s tem boljša informiranost lastnikov gozdov bi lahko vodila k večji realizaciji gojitvenih del, ki so izrednega pomena pri gospodarjenju z gozdovi.

9 POVZETEK

Po letu 2000 je na različnih lokacijah po Sloveniji prišlo do pobud za združevanje lastnikov v okviru društev lastnikov gozdov – eno takšnih je tudi Društvo lastnikov gozdov (DLG) pod Gorjanci, ki smo ga vključili v našo raziskavo. Pri tem smo se osredotočili na primerjavo opremljenosti za gozdno delo med povezanimi in nepovezanimi lastniki, torej tistimi, ki so v obliki takšnih društev organizirani in tistimi, ki to še niso.

Namen diplomskega dela je bil torej v anketiranju teh dveh skupin lastnikov gozdov. Pri tem smo ugotavljali opremljenost z delovnimi sredstvi ter vzdrževanje slednjih, opremljenost z osebno varovalno opremo in njeno uporabo. Znotraj obeh skupin lastnikov smo primerjali tudi stanje na področju usposobljenosti za delo v gozdu ter stanje neugod pri delu v preteklosti.

To raziskavo smo izpeljali s pomočjo anketiranja lastnikov gozdov, ki je potekalo od julija do novembra 2015. Anketirali smo lastnike gozdov iz gozdnogospodarskih enot Novo mesto – jug in Mehovo, ki spadata v gozdnogospodarsko območje Novo mesto. Prvo anketiranje smo izvedli znotraj DLG pod Gorjanci, drugo skupino pa znotraj lastnikov gozdov, ki niso člani omenjenega DLG, torej nepovezani.

Ugotovili smo, da so lastniki obeh skupin pri delu zelo aktivni, saj jih več kot polovica seka na vsaj dve leti. Delež lastnikov iz DLG pod Gorjanci, ki sekajo na manj kot dve leti, znaša 68 %, delež lastnikov, ki niso v DLG pod Gorjanci pa 63 %. Obe skupini večinoma sekajo manjše količine lesa: lastniki iz DLG pod Gorjanci večinoma sekajo od 10,0 do 29,9 m³/leto, lastniki iz druge skupine pa večinoma od 30,0 do 49,9 m³/leto.

Lastniki gozdov so z motornimi žagami dobro opremljeni, nekoliko boljše pa so opremljeni lastniki iz DLG pod Gorjanci, saj ima vsak vsaj eno motorno žago, medtem ko je znotraj druge skupine sploh nimajo trije lastniki. Starosti motornih žag so sprejemljive. Znotraj DLG pod Gorjanci znaša delež motornih žag mlajših od 10 let 62 %, znotraj druge skupine pa ta delež znaša 72 %. Tudi s traktorji so lastniki dobro opremljeni, svojega traktorja nimajo 3 lastniki iz DLG pod Gorjanci in 4 lastniki iz druge skupine nepovezanih lastnikov. So pa traktorji v primerjavi z motornimi žagami precej starejši, saj ima več kot polovica vseh lastnikov traktorje starejše od 20 let. Nekoliko več takšnih traktorjev je znotraj druge skupine lastnikov. Še manj kot traktorjev, pa imajo lastniki vitlov. Z vitli so lastniki slabše opremljeni. Brez vitla je 13 lastnikov iz DLG pod Gorjanci ter 12 lastnikov iz druge skupine. S polprikolicami pa so zopet nekoliko bolje opremljeni, saj je brez polprikolice v vsaki skupini le 8 lastnikov. Informacija je pričakovana, saj lastniki uporabljajo svoje polprikolice večinoma pri kmetijskih opravilih, uporabne pa so tudi pri delu v gozdu. Tako kot moč pri traktorjih in vitlih tudi nosilnost polprikolic narašča z večanjem posesti pri obeh skupinah anketirancev.

Nanašajoč se na podatke smo ugotovili, da sta obe skupini lastnikov z delovnimi sredstvi dobro opremljeni. Splošno gledano imajo delovna sredstva visoke povprečne starosti, kar je verjetno posledica tega, da so jih kupili v letih pred gospodarsko krizo. Sedaj, ko bi bilo nekatera delovna sredstva potrebno zamenjati z novejšimi, zanje ni dovolj finančnih sredstev. Večinoma se lastnikom z manjšo gozdno posestjo ne zdi smiselno vlagati v nova delovna sredstva, saj delo v gozdu opravljajo bolj poredko.

Vzdrževanje opravljajo lastniki iz DLG pod Gorjanci vsaj enkrat letno ali po potrebi, medtem ko lastniki iz druge skupine večinoma opravljajo vzdrževanje po potrebi.

Večino znanja za delo v gozdu sta obe skupini lastnikov dobili od očeta ali starega očeta, vendar je ta delež nekoliko višji pri lastnikih iz druge skupine, medtem ko je pri lastnikih iz DLG pod Gorjanci več takšnih, ki so svoje znanje dobili z raznimi tečaji in šolami. Med nepovezanimi lastniki je tudi več takšnih, ki nimajo nobenega znanja za delo v gozdu. Imata pa obe skupini velik delež lastnikov, ki imajo opravljene tečaje. Od vseh potrebnih opravil v gozdu, lastniki najmanj poznajo gojitvena in varstvena dela.

Popolno osebno varovalno opremo ima 43 % lastnikov, kar je višji delež kot so ga opazili v preteklih raziskavah, vendar še vedno nezadosten. Ta delež je še nižji pri lastnikih iz druge skupine in znaša 27 %.

V preteklem obdobju je bilo poškodovanih 15 % lastnikov iz DLG pod Gorjanci in 16 % lastnikov iz druge skupine. Poškodb je bilo sicer v DLG pod Gorjanci 7, vendar je imel en lastnik dve poškodbi, pri lastnikih iz druge skupine pa je bilo 6 poškodb.

Iz rezultatov, ki smo jih pridobili na podlagi majhnega vzorca med lastniki gozdov lahko zaključimo, da ima društvo lastnikov gozdov gotovo pozitiven učinek na gospodarjenje v svojem gozdu, boljšo opremljenost za delo, prav gotovo pa tudi na njihovo večjo varnost pri delu v gozdu. Z večjim vzorcem bi na razlike med obema skupinama lahko pokazali z večjo verjetnostjo.

10 VIRI

Ahačič D. 2012. Opremljenost lastnikov gozdov za delo v gozdu v okolici Tržiča: diplomsko delo. (Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire). Ljubljana, samozal.: 25 strani

Begus J. 2012. Delo v gozdu postaja vedno bolj nevarno, Novinarska konferenca. Ljubljana, Zavod za gozdove Slovenije: 1 stran

Gerečnik A. 2000. Socialnoekonomske značilnosti lastnikov zasebnih gozdov in njihova opremljenost za proizvodnjo lesa: (Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire). Ljubljana, samozal.: 55 strani

Gozdnogospodarski načrt GGE Mehovo za obdobje 2012 – 2021. 2013. Novo mesto, Zavod za gozdove Slovenije, OE Novo mesto: 125 strani

Gozdnogospodarski načrt GGE Novo mesto - jug za obdobje 2012 – 2021. 2013. Novo mesto, Zavod za gozdove Slovenije, OE Novo mesto: 152 strani

Jakopin M. 2015. Predstavitev društva lastnikov gozdov pod Gorjanci . Novo mesto (osebni vir, julij 2015)

Lastništvo gozdov. Ljubljana, Zavod za gozdove Slovenije. 2005 – 2015

http://www.zgs.si/slo/gozdovi_slovenije/o_gozdovih_slovenije/lastnistvo_gozdov/index.html (2. 10. 2015)

Malovrh Š. 2006. Povezovanje lastnikov gozdov kot ukrep za povečanje konkurenčnosti v zasebnih gozdovih ob uvajanju sodobnih tehnologij, Gozdarski vestnik, 64, 10: 451 – 461

Marenče J. 1997. Izbor in gospodarnost prilagojenih tehnologij pridobivanja gozdnih lesnih sortimentov v zasebnih gozdovih: magistrsko delo. (Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire). Ljubljana, samozal.: 141 strani

Marenče J., Pezdevšek Malovrh Š., Krč J. 2012. Organizacija in tehnologija izkoriščanja gozdov in njun prispevek v realizaciji možnega poseka v zasebnih gozdovih, Gozdarski vestnik, 70, 4: 183 - 188

Marenče J. 2011. Pridobivanje lesa: Študijsko gradivo. Ljubljana, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire: 638 strani

Medved M. 2000. Gozdnogospodarske posledice posestne sestave slovenskih zasebnih gozdov: doktorska disertacija. (Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire). Ljubljana, samozal.: 179 strani

Medved M. 2003. Posestne razmere in pridobivanje lesa v zasebnih gozdovih. Gozdarski vestnik, 61, 9: 451 – 461

Medved M. 1991. Vključevanje lastnikov gozdov v gozdno proizvodnjo: magistrsko delo. (Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire). Ljubljana, samozal.: 227 strani

Novak M. 2012. Izvedba gozdnih del v izrednih razmerah z vidika zasebnih lastnikov gozdov na območju KE Žalec: diplomsko delo. (Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire). Ljubljana, samozal.: 29 strani

O območju OE Novo mesto. Ljubljana, Zavod za gozdove Slovenije. 2005 – 2015
http://www.zgs.si/slo/obmocne_enote/novo_mesto/o_obmocju/index.html(30. 9. 2015)

Pezdevšek Malovrh Š. 2010. Vpliv institucij in oblik povezovanja lastnikov gozdov na gospodarjenje z zasebnimi gozdovi: doktorska disertacija. Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire). Ljubljana, samozal.: 240 strani

Poročilo o delu zavoda za gozdove Slovenije za leto 2013. Ljubljana, Zavod za gozdove Slovenije. 2014
http://www.zgs.si/fileadmin/zgs/main/img/PDF/LETNA_POROCILA/2013_ZGS_Porocilo_delu.pdf (2. 10. 2015)

Poročilo Zavoda za gozdove Slovenije o gozdovih za leto 2013. Ljubljana, Zavod za gozdove Slovenije. 2014
http://www.zgs.si/fileadmin/zgs/main/img/PDF/LETNA_POROCILA/2013_ZGS_Porocilo_gozdovih.pdf (4. 10. 2015)

Program razvoja gozdov 1996 Ur. 1. RS št. 14/1996
<http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=NACP20> (17. 10. 2015)

Razvrstitev kategorij slovenskega sistema izobraževanja v kategorije po ISCED 1997. Ljubljana, 2012.
https://www.stat.si/Klasius/Docs/PretKLASIUS-SRV_%20ISCED97.pdf(17. 10. 2015)

Ropret M. 2007. Značilnosti in usmerjanje razvoja gospodarjenja na drobni zasebni posesti na primeru GGE Cerklje: diplomsko delo. Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire). Ljubljana, samozal.: 55 strani

Rutar M. 2010. Opremljenost lastnikov gozdov pri sečnji v gozdnogospodarski enoti Tolmin: diplomsko delo. (Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire). Ljubljana, samozal.: 54 strani

Statut Zveze lastnikov gozdov Slovenije. 2015

http://www.slovenski-gozdovi.org/images/doc/statut_15062015.pdf (30. 3. 2016)

Uredba o uvedbi in uporabi klasifikacijskega sistema izobraževanja in usposabljanja. 2006. Ur. 1. RS, 46/06

<http://www.uradni-list.si/1/content?id=73174> (13. 10. 2015)

Verderber T. 2010. Opremljenost lastnikov gozdov za delo v gozdu na območju GGE Adlešiči in Stari trg: diplomsko delo. (Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire). Ljubljana, samozal.: 55 strani

Zakon o gozdovih. 1993. Ur. 1. RS št. 30/1993 – odločba US, 56/99 – ZON, 67/2002, 110/2002 – ZGO – 1, 115/2006 in 110/2007

http://www.zgs.si/fileadmin/zgs/main/img/PDF/ZAKONI/1_z_ogozdovih.pdf (16. 10. 2015)

ZAHVALA

Za napotke, pomoč, spodbudne besede in koristne nasvete ter porabljen čas se iskreno zahvaljujem mentorju doc. dr. Juriju Marenčetu.

Docentki dr. Špeli Pezdevšek Malovrh se zahvaljujem za prijaznost, hitro recenzijo ter koristne napotke in dobronamerno kritiko.

Za tehničen pregled in ustrežljivost se zahvaljujem mag. Maji Peteh.

Zahvaljujem se zaposlenim na krajevni enoti Zavoda za gozdove Novo mesto, še posebej pa mag. Viljemu Turku, univ. dipl. inž. gozd., ki mi je pomagal pri anketiranju lastnikov gozdov in mi priskrbel potrebne podatke.

Hvala tudi zaposlenim na Gozdnem gospodarstvu Novo mesto ter na Skladu kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije, izpostava Novo mesto.

Iskrena hvala tudi gospodu Romanu Zaletelju za pomoč pri zbiranju podatkov in informacij.

Zahvaljujem se sošolcem, kolegom in prijateljem za vso pomoč v času študija ter za vse lepe skupne trenutke. Še posebej hvala Matiji, Primožu, Mateju, Petru, Mihaeli, Mirku, Anžetu, Tadeju, Samu, Nini in Sari.

Hvala vsem anketirancem, ki so si vzeli čas in tako sodelovali pri izdelavi moje diplomske naloge.

Uroš, hvala tudi tebi in tvojemu prispevku ter spodbudi pri zaključevanju mojega študija.

Nazadnje bi se rada iskreno zahvalila moji družini, ki mi je tekom študija nudila moralno in finančno podporo, še posebej pa staršema, ki sta mi omogočila študij. Oče, hvala tudi za pomoč pri zbiranju podatkov za mojo diplomsko nalogo.

Priloga A – ANKETNI VPRAŠALNIK

ANKETA

Spoštovani!

Sem Petra Žlogar, študentka Biotehniške fakultete na Univerzi v Ljubljani, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire. Naslov moje diplomske naloge je Opremljenost zasebnih lastnikov gozdov za delo na novomeškem GGO. Pri tem bi potrebovala Vašo pomoč, zato Vas prosim za nekaj podatkov. Anketa je anonimna, obenem Vas prosim za korektne odgovore.

Za Vašo pomoč in čas se Vam že vnaprej zahvaljujem.

1. Starost: ____ let

2. Spol (obkrožite): M Ž

3. Pridobljena izobrazba:

4. Ali ste včlanjeni v Društvo lastnikov gozdov pod Gorjanci (obkrožite)? DA NE

Vzrok, da (ni)ste včlanjeni v Društvo:

5. Površina gozda, ki ga imate (obkrožite):

- Do 0,99 ha
- Od 1,00 do 4,99 ha
- Od 5,00 do 9,99 ha
- 10 in več ha

6. Kako pogosto sekate v gozdu (obkrožite)?

- Vsako leto
- Vsako drugo leto
- Vsako tretje leto
- Občasno
- Ne sekam

7. Količina posekanega lesa v enem letu (obkrožite):

- Do 9,9 m³/leto
- Od 10 do 29,9 m³/leto
- Od 30 do 49,9 m³/leto
- Od 50 do 99,9 m³/leto
- 100 in več m³/leto

8. Načini izvedbe različnih del v gozdu (označite s križcem):

	SAM	DRUŽINA	SORODNIKI	IZVAJALSKO PODJETJE	KUPCI LESA	NEOPRAVLJAMO
SEČNJA						
SPRAVILO						
PREVOZ						
GOJITVENA IN VARSTVENA DELA						

9. Na kakšen način izvajate posamezna dela v gozdu (obkrožite):

- Sam
- V paru
- V skupini

10. Koliko let izkušnjimate z delom v gozdu? _____ let

11. Obkrožite znamko motorne žage:

- Husqvarna
- Stihl
- Jonsered
- Dolmar
- Drugo: _____

12. Starost motornih žag (obkrožite):

- Do 5 let
- Od 5 do 10 let
- Od 10 do 15 let
- Nad 15 let

13. Ali pri delu z motorno žago uporabljate bio olja (obkrožite)?

- Da
- Ne

14. Popis traktorjev, ki jih uporabljate za delo v gozdu:

Znamka traktorja	Tip	Moč (kW)	Starost let)	Gozdarska nadgradnja (obkrožite)		
1.				DA	NE	
2.				DA	NE	
3.				DA	NE	
4.				DA	NE	

15. Popis vitlov, ki jih uporabljate pri delu v gozdu:

Znamka	Starost	Vlečna sila(kN)	Zaščita			Daljinsko vodenje		
1.			DA	NE		DA	NE	
2.			DA	NE		DA	NE	
3.			DA	NE		DA	NE	
4.			DA	NE		DA	NE	

16. Popis prikolic, ki jih uporabljate pri delu v gozdu:

Prikolica	Starost	Nosilnost
Enosna		
Dvoosna		
Gozdarska (z dvigalom)		

17. Popis vzdrževanja delovnih sredstev:

Delovno sredstvo	Vzdrževalec			Kolikokrat letno?
	Sam	Serviser	Znanec	
Motorna žaga				
Traktor				
Vitel				
Prikolica				

18. Na kakšen način ste pridobili znanje za posamezna opravila v gozdu?

	Oče, stari oče	Sorodniki	Znanci, prijatelji	Tečaj, šola	Nimam znanja
Sečnja					
Spravilo					
Gojenje in varstvo					

19. Pregled tečajev s področja tehnologije dela v gozdu za lastnike gozdov:

	Imam opravljen tečaj	Tečaj ima opravljen družinski član	Tečaja se nameravam udeležiti	Tečaja se namerava udeležiti družinski član	Tečaja se ne nameravam udeležiti
Varno delo z motorno žago					
Spravilo lesa s traktorjem					
Vzdrževanje motorne žage					
Varno delo z gojitvenimi orodji					

20. Ali menite, da potrebujete več znanja za delo v gozdu (obkrožite)? DA NE

21. Ali imate in pri delu v gozdu tudi uporabljate osebno varovalno opremo (OVO) (obkrožite)?

Osebna varovalna oprema	Imam		Uporabljam	
Zaščitna čelada	DA	NE	DA	NE
Vizir (zaščitna mrežica)	DA	NE	DA	NE
Glušniki	DA	NE	DA	NE
Zaščitne hlače	DA	NE	DA	NE
Zaščitna obutev	DA	NE	DA	NE
Zaščitne rokavice	DA	NE	DA	NE

22. Če ne uporabljate osebne varovalne opreme (OVO), prosim obkrožite vzrok:

- OVO je predraga
- OVO me ovira pri delu
- Menim, da mi OVO ne more pomagati pri neizgodi
- Drugo: _____

23. Ali imate pri delu v gozdu s seboj tudi prvo pomoč (obkrožite)? DANE

24. Ste se vi (ali kdo od vaših družinskih članov) že poškodovali pri delu v gozdu (obkrožite)? DA NE

Če je vaš odgovor DA, prosim izpolnite naslednjo preglednico z vzrokom poškodbe (sečnja, spravilo lesa, transport lesa, vzdrževanje delovnih strojev,...):

Mesto poškodbe	Vzrok
Glava	
Trup	
Roke	
Noge	
Smrt	

Najlepša hvala za Vaš čas in pomoč!